

Hitélet Erdélyben a koronavírus-járvány idején – kutatási jelentés –

Kiss Dénes (kutatásvezető)
Fejes Ildikó – Szabó Mihály – Bálint Róbert Zoltán

Valláskutató Intézet
Kolozsvár

A kutatás célja

A koronavírus-járvány következtében életbe lépett gyülekezési, majd kijárási tilalom nehéz helyzetbe hozta az egyházakat, megakadályozva a hívek és lelkészek közötti személyes kapcsolatok megélésének lehetőségét, megnehezítve az egyházak alapfeladatainak ellátását. A kihívással szembesülő lelkészek, főként világhálós lehetőségekkel élve igyekeztek az egyház hivatásteljesítéséhez hozzájárulni, nem kis feladat elé állítva ezzel híveiket is. Az így kialakult helyzet feltérképezésére indított online kérdőíves kutatást a kolozsvári Valláskutató Intézet *Hitélet Erdélyben a koronavírus-járvány idején* címmel, arra a kérdésre keresve választ, hogy e kényszerhelyzetben a lelkészek milyen megoldásokat alkalmaztak és ezekkel hogyan boldogultak, valamint, hogy ezek az internetes szolgálatok milyen mértékben értek célba, azaz hogyan éltek a hívek e lehetőségekkel, milyen előnyeit és hátrányait látták ezeknek.

Az adatfelvételre 2020 április 22. – május 2. között került sor, világhálón elérhető önkitöltős kérdőív segítségével. A kérdőívet az erdélyi magyar történelmi egyházak honlapjain, egyházi levelezőlistákon, Facebook-csoportokban, valamint erdélyi magyar világhálós portálokon népszerűsítettük. A kérdőívet 3975 személy töltötte ki, melyből 456 lelkész.

A kutatás által elért népszerűség

A kérdőív online elérhetősége következtében a válaszolók nagyrészt fiatalok vagy középkorúak, és az átlagnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek; a téma és a terjesztési csatornák következtében pedig az átlagnál lényegesen vallásosabbak, egyházuk iránt elkötelezettebbek.

Elemzésünk a 16-75 éves, legalább szakiskolai végzettséggel rendelkező és az átlagnál vallásosabb erdélyi magyar népeiségre vonatkozik.

Mintánk a válaszadók nagy száma ellenére szigorú értelemben nem reprezentatív, az eredmények azonban a fentiekben körülhatárolt népeiségre nézve jó becsléseknek tekinthetők. A kérdőívet a válaszadók egy része külföldről töltötte ki (227 személy), ezek alcsoportját külön elemezzük. A válaszadók felekezeti szerinti megoszlását a 2011-es népszámlálási adatok szerint súlyoztuk.

A minta részletesebb bemutatása ide kattintva érhető el.

Az elemzés főbb témái

A címekre kattintva az elemzés megfelelő részeire lehet ugrani

Az egyházi szolgálatok online térbe kerülésének hatása a vallásgyakorlatra

1. Élő közvetítések egy átlagos vasárnap

1.1. Élő közvetítések követésének mértéke

1.2. Bekapcsolódók szociológiai jellemzői

1.3. Részvétel mértéke, ráhangolódás, zavaró tényezők

1.4. Közvetítések közötti választás

Közvetítések felvételről

Írott prédikációk és egyéb szövegek olvasása

Húsvét online

Kisközösségi élet a kijárási tilalom alatt

Az egyház járványügyi tájékoztató szerepének hatékonysága és megítélése

Online közvetítések jövője a járvány után

1. Az egyházi szolgálatok online térbe kerülésének hatása a vallásgyakorlatra

1.1. Élő közvetítések követése egy átlagos vasárnap

A kutatás által elért, tehát egyháza iránt elkötelezett és rendszeresen templomba járó népesség túlnyomó többsége a járvány ideje alatt egy átlagos vasárnapon bekapcsolódott az élő közvetítésekbe (90 százalékuk).

Az online istentiszteletek/szentmisék követésének egyik jellegzetessége, hogy a bekapcsolódók megközelítőleg fele több közvetítést is követett. E tekintetben azonban jelentős a felekezetek közötti eltérés: míg a katolikusok többsége egy vasárnap egy misébe kapcsolódott be, a protestánsok körében a több istentiszteletet követők vannak többen.

Az eredmények azt mutatják, hogy az online egyházi szolgálatokkal elsöprő mértékben azok élnek, akik a járvány előtt is leginkább templomba járók és vallásosak voltak:

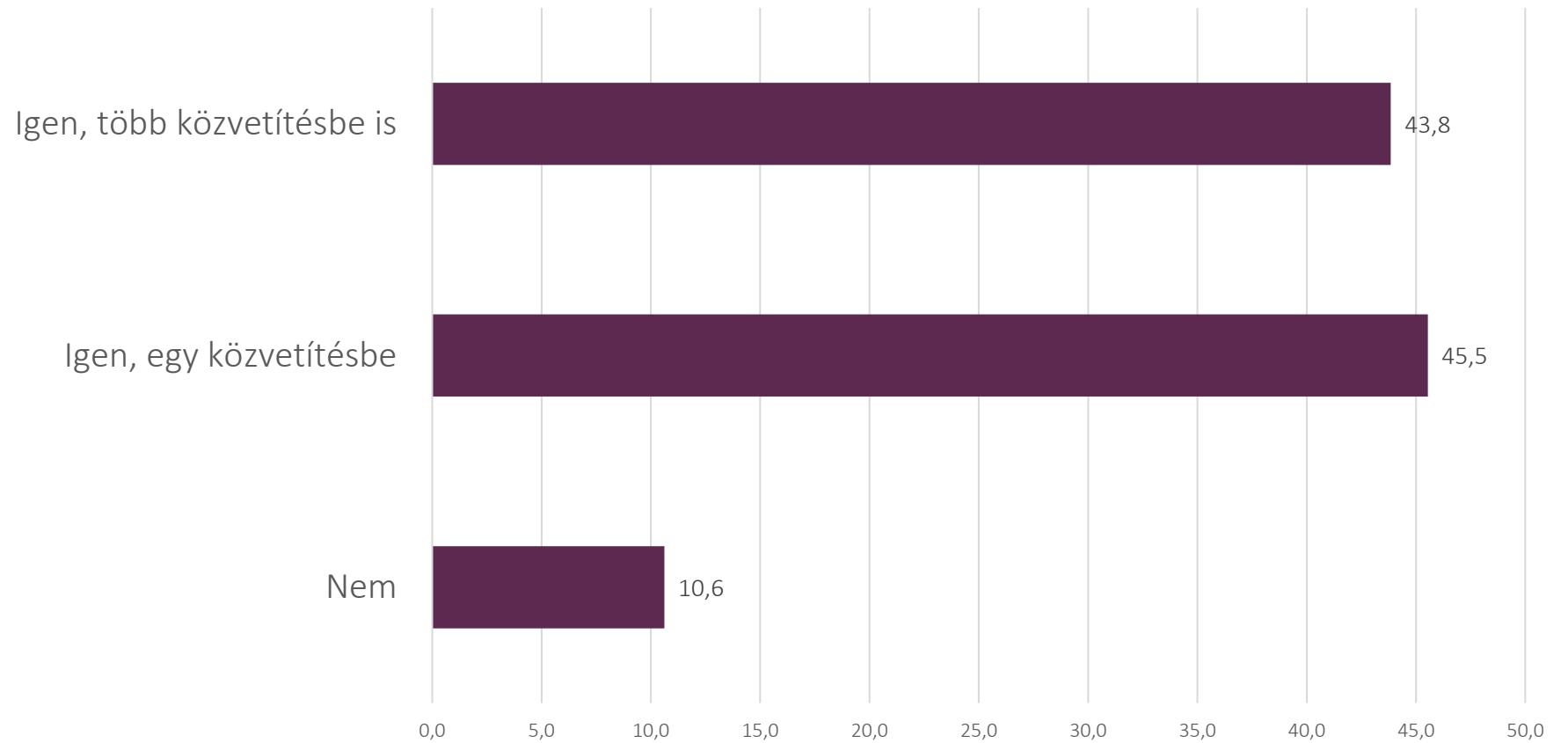
- minél gyakrabban járt valaki templomba a járvány előtt, annál inkább követi az élő közvetítéseket.
- minél inkább vallásosnak tartja magát valaki, annál gyakoribb követője az élő közvetítéseknek.

Az egyébként templomba ritkán vagy soha sem járók is igen nagy arányban kapcsolódnak be online közvetítésekbe: a ritkán járók háromnegyede, a soha nem járók egynegyede.

A válaszolók 90 százaléka bekapcsolódott legalább egy közvetítésbe.

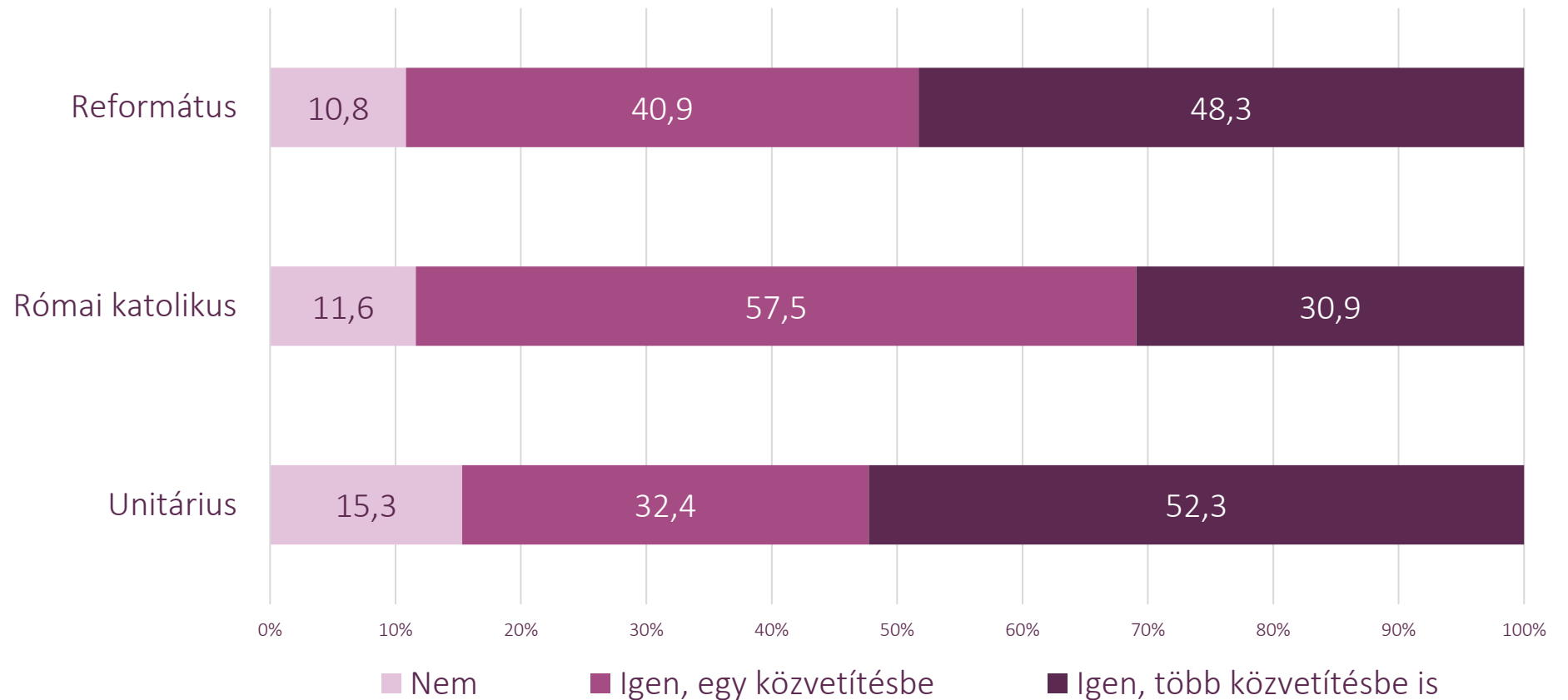
Vissza

A legutóbbi vasárnap Ön bekapcsolódott valamilyen istentisztelet/szentmise élő közvetítésébe? (százalék)

Az élő közvetítésekbe bekapcsolódás gyakoriságában a felekezetek között jelentős eltérés van. Míg a katolikusok többsége egy misébe kapcsolódik be, a protestánsok körében ennél gyakoribb a több istentisztelet követése.

A legutóbbi vasárnap bekapcsolódott valamilyen istentisztelet/
szentmise élő közvetítésébe? (százalék)

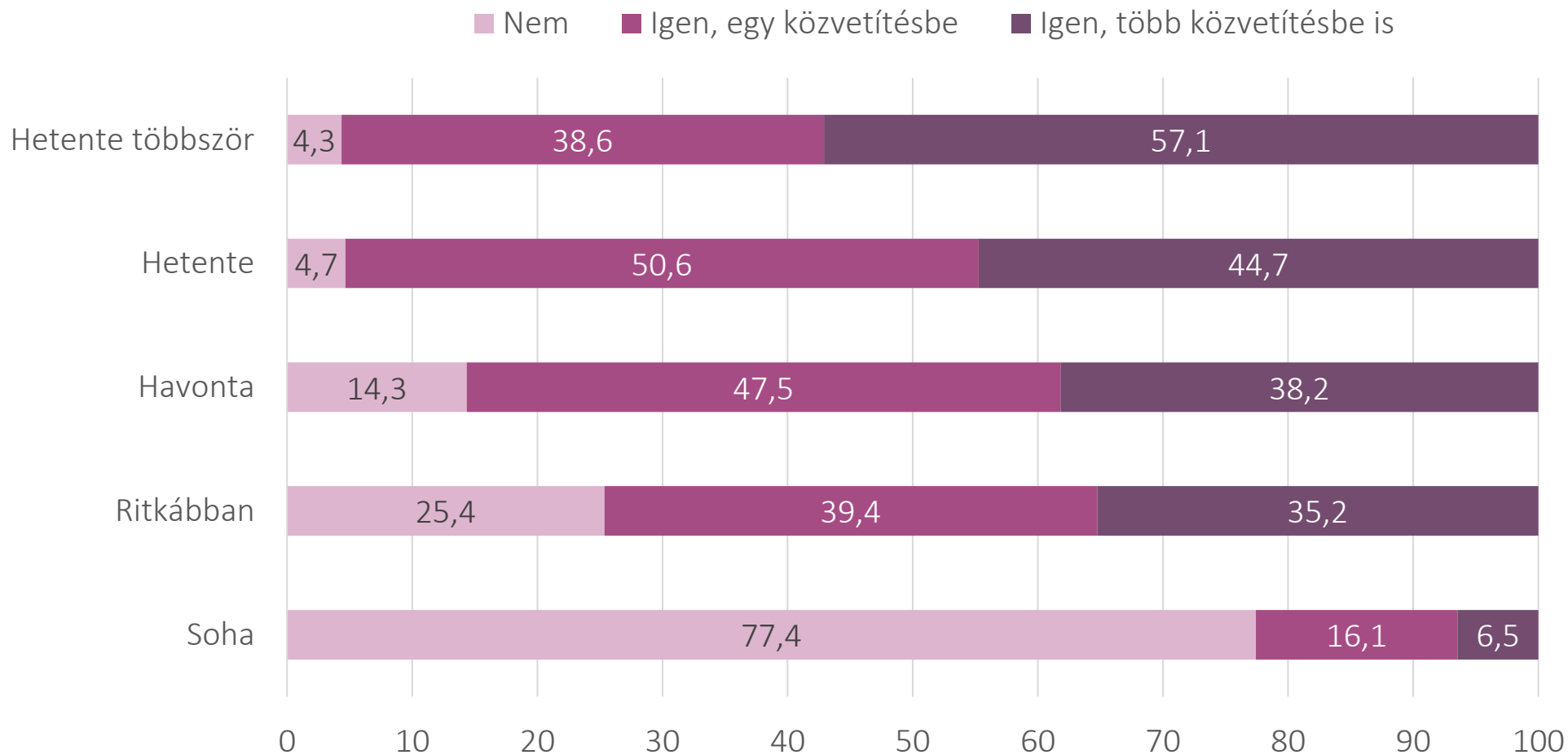

A járvány előtti vallásgyakorlás szoros kapcsolatban van az élő közvetítések követésével: minél gyakrabban járt valaki templomba, annál inkább követi az élő közvetítéseket.

Vissza

A legutóbbi vasárnap bekapcsolódott valamilyen istentisztelet/szentmise élő közvetítésébe? (százalék)

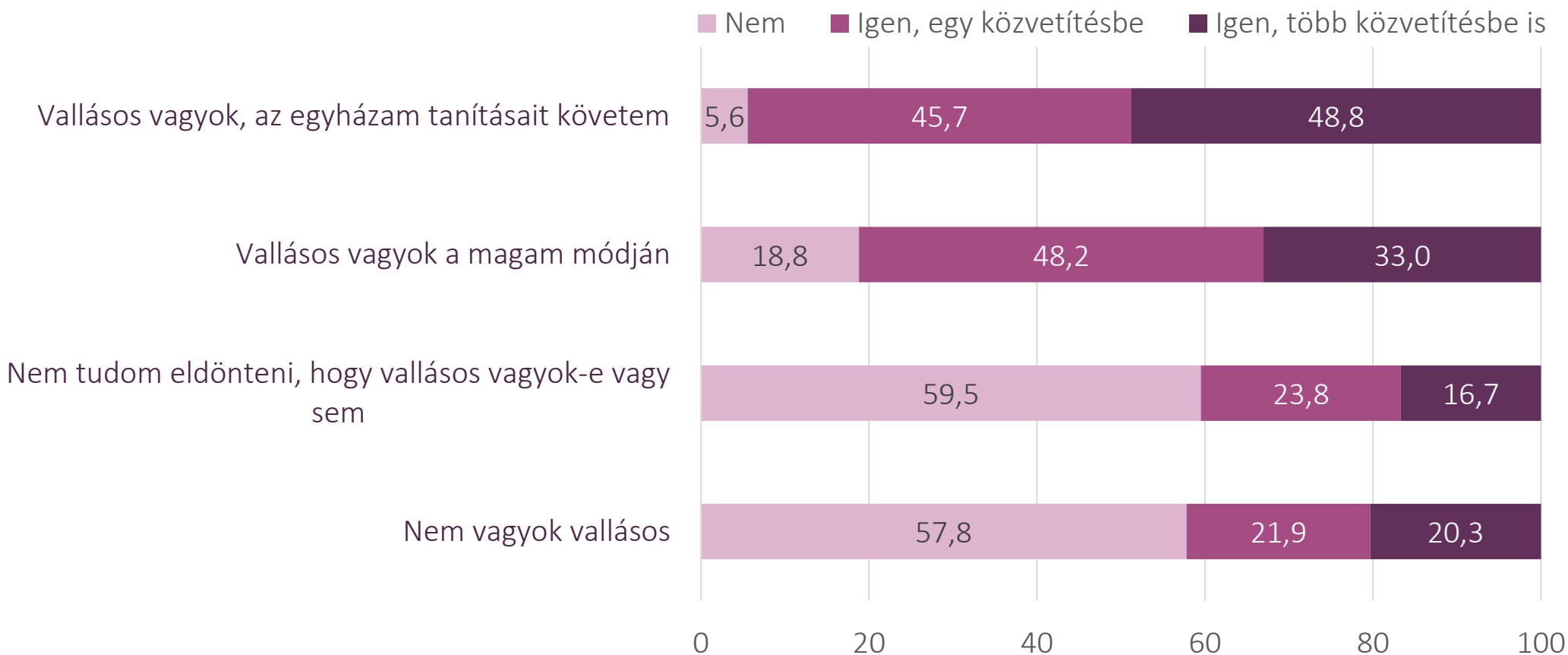
A járvány kitörése előtt milyen gyakran járt templomba?

A magukat vallásosnak tartók az élő közvetítések leggyakoribb követői, de a bizonytalanok és magukat nem vallásosnak tartóknak is majdnem fele bekapcsolódik legalább egy közvetítésbe.

Vissza

A legutóbbi vasárnap bekapcsolódott valamilyen istentisztelet/szentmise élő közvetítésébe? (százalék)

1.2. Miben tér el az élő közvetítésekbe bekapcsolódók csoportjának társadalmi összetétele a rendszeres templomba járók csoportjától?

Összehasonlítva a vasárnaponként élő istentisztelet/szentmise közvetítéseket követőket azokkal, akik a járvány előtti hónapokban heti rendszerességgel jártak templomba, a két csoport között jelentős eltérések láthatók. Az online-közvetítéseket nézők:

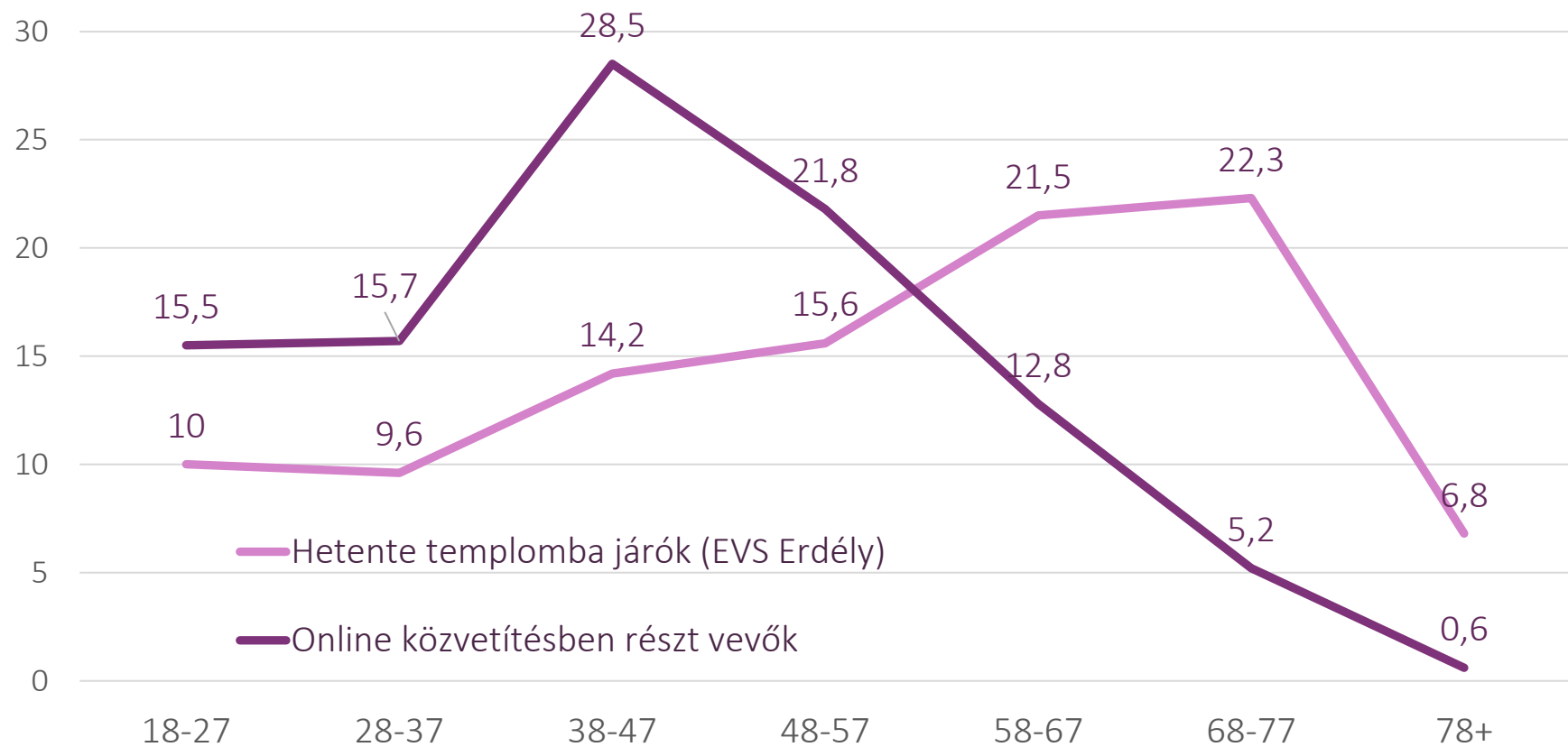
- lényegesen fiatalabbak (a hetente templomba járók átlag életkora 54,4 év, az online közvetítéseket nézőké 44 év)
- magasabb képzettségűek (a felsőfokú képzettségűek aránya kiugróan magas, 48 százalék, a hetente templomba járók közötti 13,7 százalékhoz képest)
- több körükben a nő (a hetente templomba járók közötti kétharmadhoz képest háromnegyedük nő)

Településméret szerint viszont alig találunk különbséget a két csoport között.

A járvány előtt hetente templomba járók lényegesen idősebbek, mint az online közvetítésekbe bekapcsolódók.

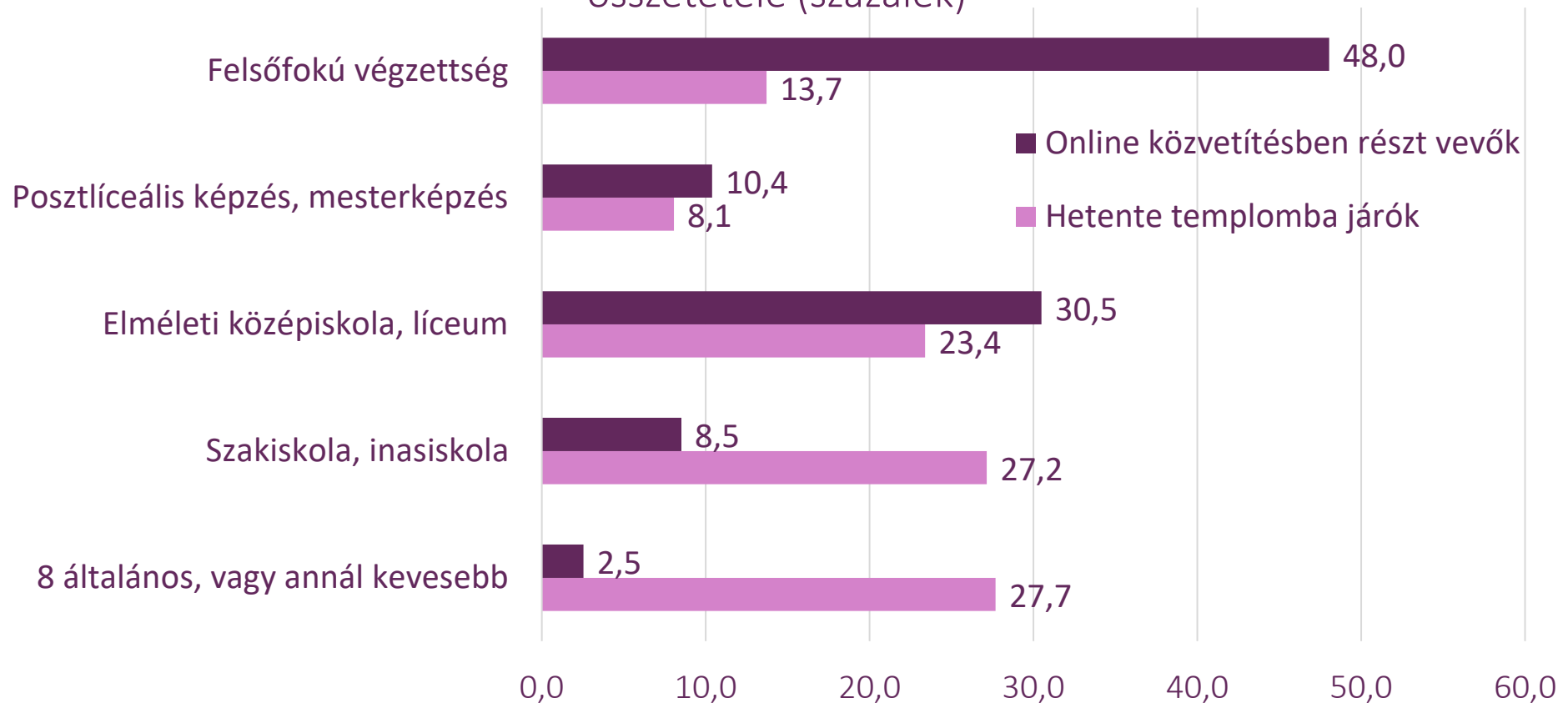
Vissza

Hetente templomba járók és a vasárnap istentisztelet/szentmise élő közvetítését követők csoportjainak életkor szerinti összetétele (százalék)

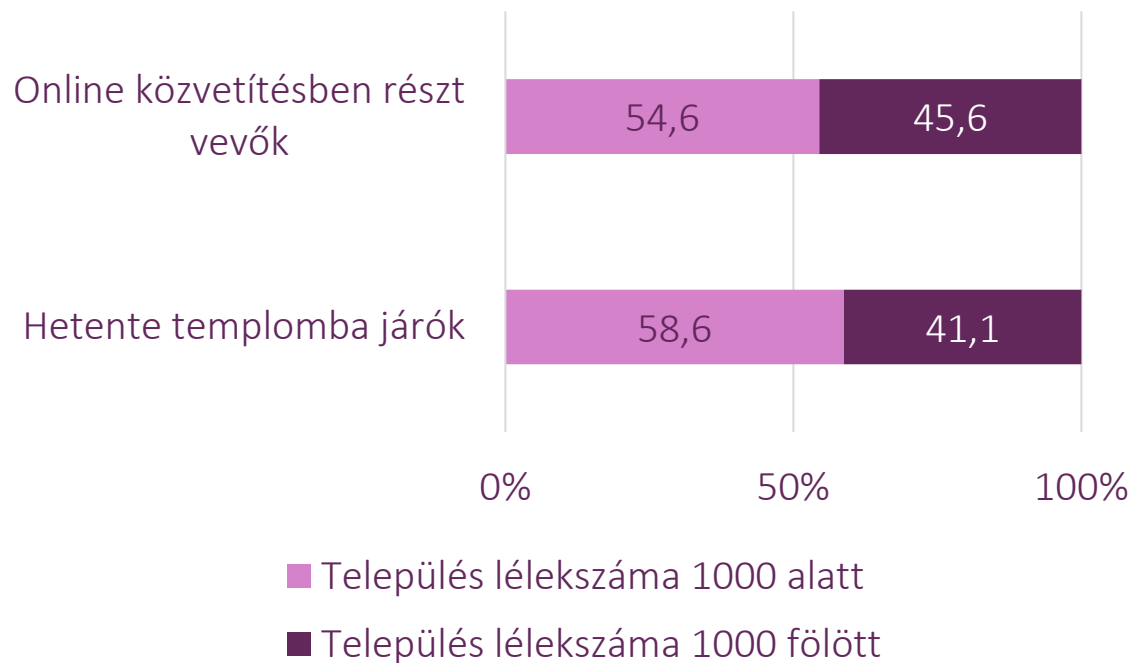
Az online közvetítésekbe bekapcsolódók lényegesen iskolázottabbak, mint a járvány előtt hetente templomba járók. Különösen magas körükben a felsőfokú végzettségűek aránya, és szinte teljesen hiányoznak az általános iskolai végzettségűek.

Hetente templomba járók és a vasárnap istentisztelet/szentmise élő közvetítését követők csoportjainak iskolai végzettség szerinti összetétele (százalék)

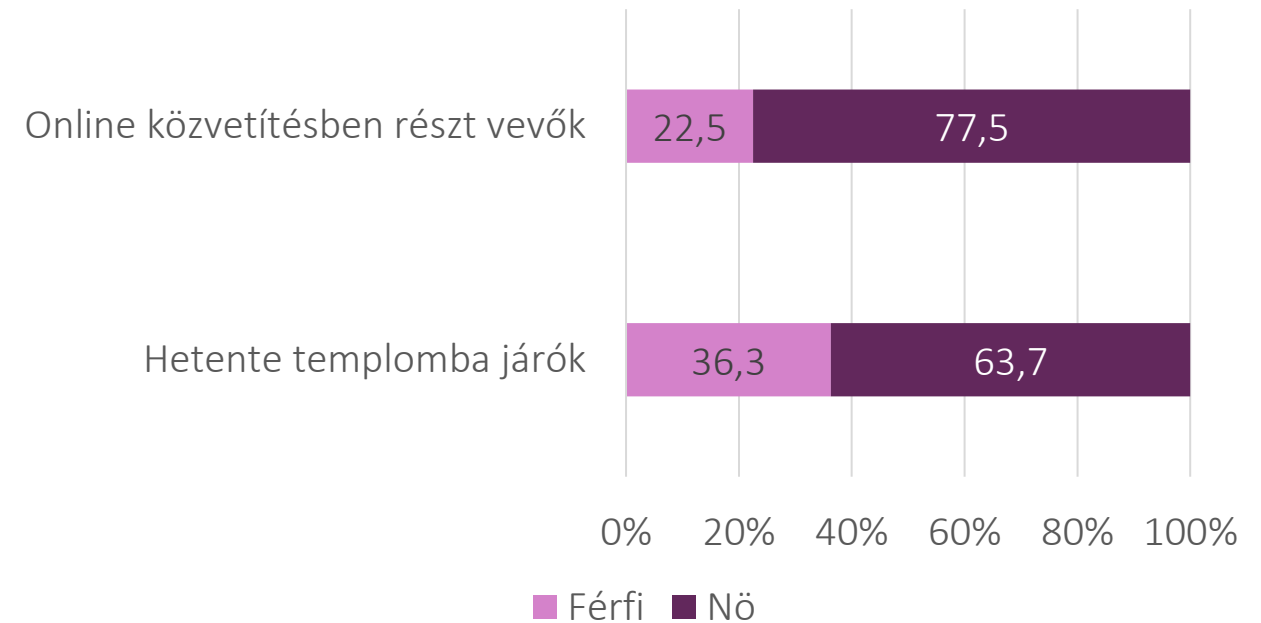

A hetente templomba járók kétharmada nő, az online közvetítéseket azonban még ennél is nagyobb arányban követik a nők. Település-méret szerint alig van különbség a két csoport összetétele között.

Hetente templomba járók és vasárnap istentisztelt/szentmise élő közvetítését követők csoportjának településméret szerinti összetétele (százalék)

Hetente templomba járók és vasárnap istentisztelt/szentmise élő közvetítését követők csoportjának nemek szerinti összetétele (százalék)

1.3. Az online közvetítésekbe történő bekapcsolódás mértéke, ráhangolódás és zavaró körülmények

Bár a híveknek lehetőségük van az online közvetítések részleges megnézésére is, a túlnyomó többség azokat végignézi (89,5 százalékuk).

Az egyéni és a más családtagokkal közös bekapcsolódás egyaránt gyakori (39,4 illetve 60,6 százalék). A lakásban jelen levő más családtagok zavaró hatása az egyénileg bekapcsolódók esetében 11 százalék, a más családtagokkal közösen bekapcsolódók esetében általában az egész család részt vett az online istentiszteleten/szentmisén.

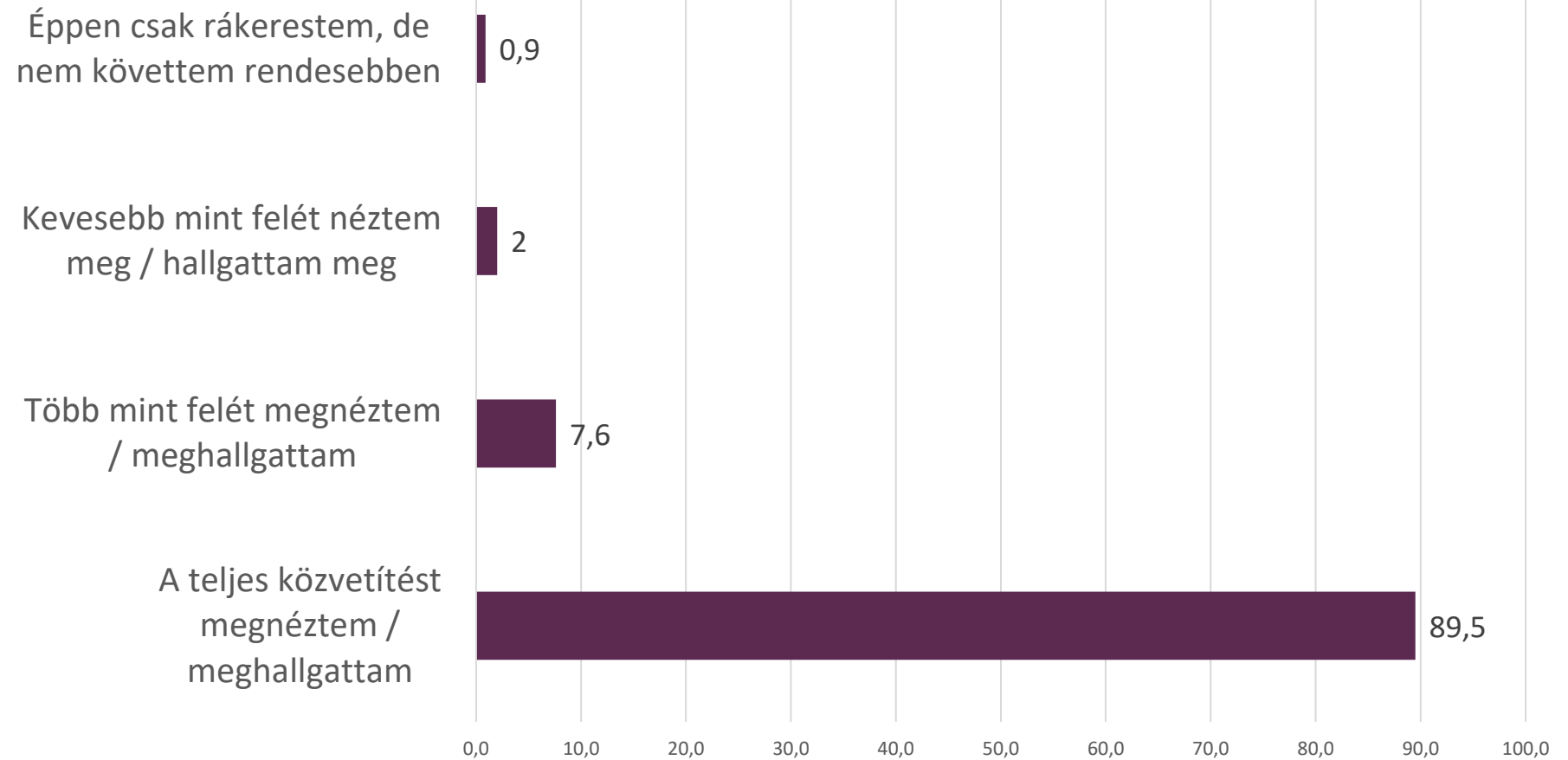
A ráhangolódás a közvetítésekre a bekapcsolódók egynegyede számára jelentett gondot, háromnegyedük viszont úgy érzi, hogy lelkileg ráhangolódva követte a közvetítéseket, kisebb részük ezt az alkalomhoz illő, ünnepi öltözettel is megerősítette.

Az otthonról való bekapcsolódás számos párhuzamos tevékenységnek is lehetőséget ad. Ezek a háttértevékenységek az online közvetítésbe bekapcsolódók viszonylag kis hányada esetében fordultak elő, 9,8 százalékuk „tett-vett” közvetítés közben a lakásban, 6 százalékuk a számítógépén kattintgatott a közvetítés követése alatt.

A lelki ráhangolódást jól jelzi a liturgussal együtt mondott ima és együtt éneklés, amelyről a válaszadók 75,9 illetve 63,3 százaléka számolt be.

A közvetítésekbe bekapcsolódók túlnyomó többsége az istentisztelet/mise teljes egészét követte.

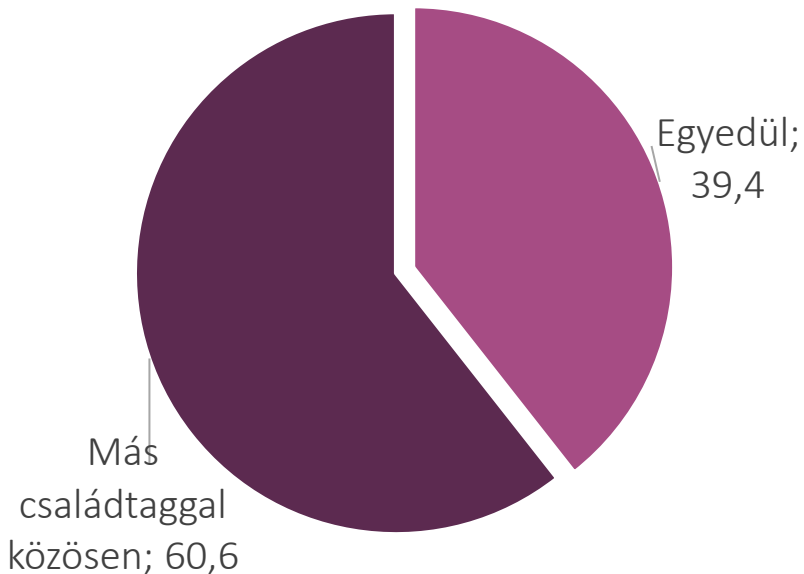
Mennyi ideig követte a közvetítést? (Ha többet is nézett, a kérdés a legteljesebb mértékben megnézettre vonatkozik. Százalékok.)

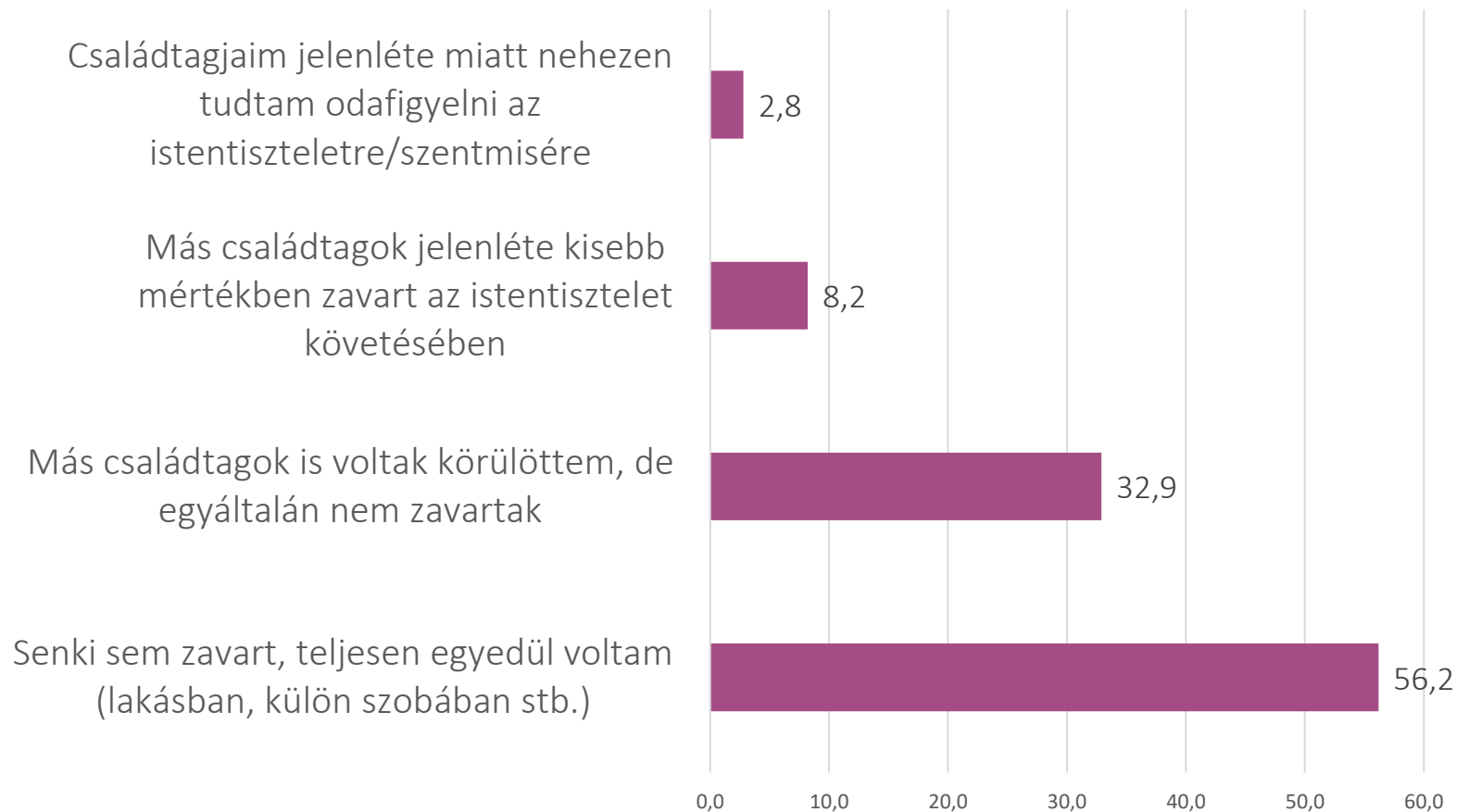
Az élő közvetítésekbe bekapcsolódók 39 százaléka egyedül követte azokat. Ezen személyek több mint fele egyedül, teljesen zavartalanul nézte a közvetítést, 11 százalékukat zavarták családtagjaik.

Egyedül nézte, vagy más családtaggal közösen?

Egyedül nézték:

Az istentisztelet / szentmise követésében milyen mértékben zavarták más családtagok? (százalék)

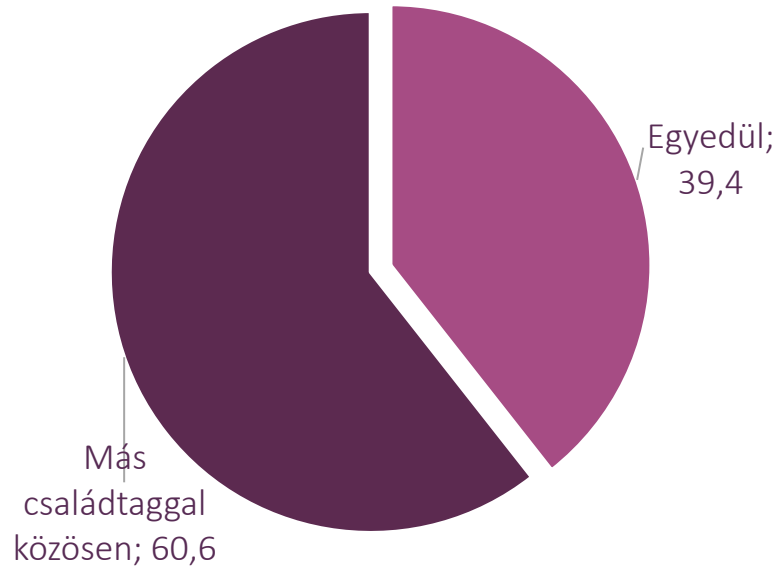

A közvetítést más családtaggal közösen nézők többsége a teljes családdal kapcsolódott be a közvetítésbe.

Vissza

Más családtaggal közösen követte:
Az istentisztelet / szentmise követésében milyen mértékben zavarták önöket más családtagok? (százalék)

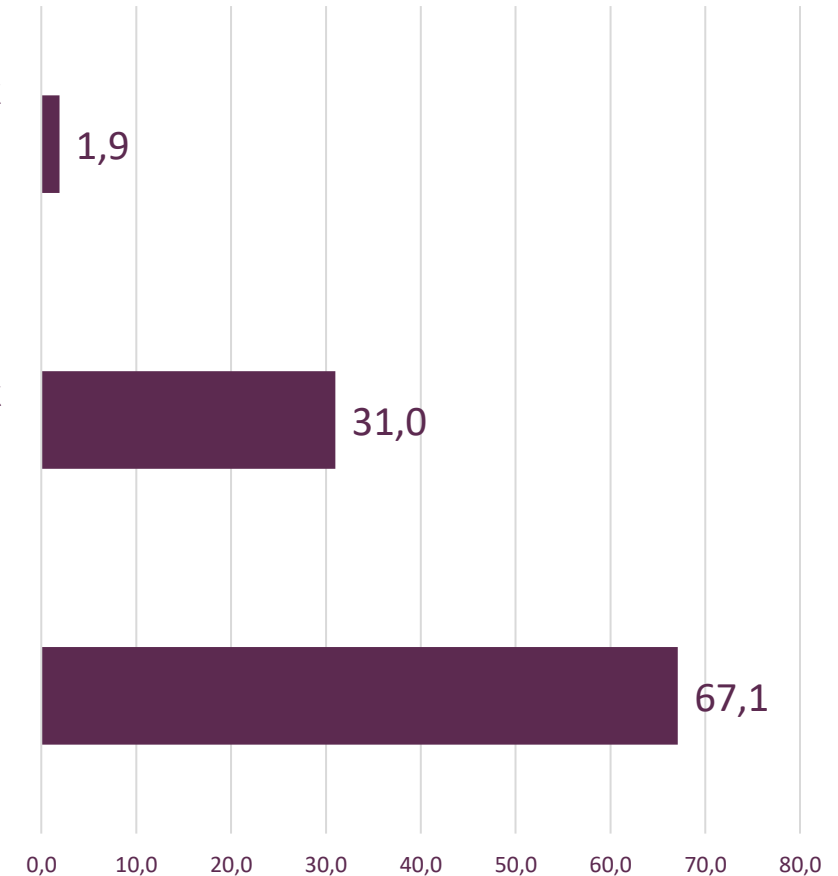
Egyedül nézte, vagy más családtaggal közösen?

Nem nézte az összes családtag, a többiek jelenléte zavart minket az istentisztelet/szentmise követésében

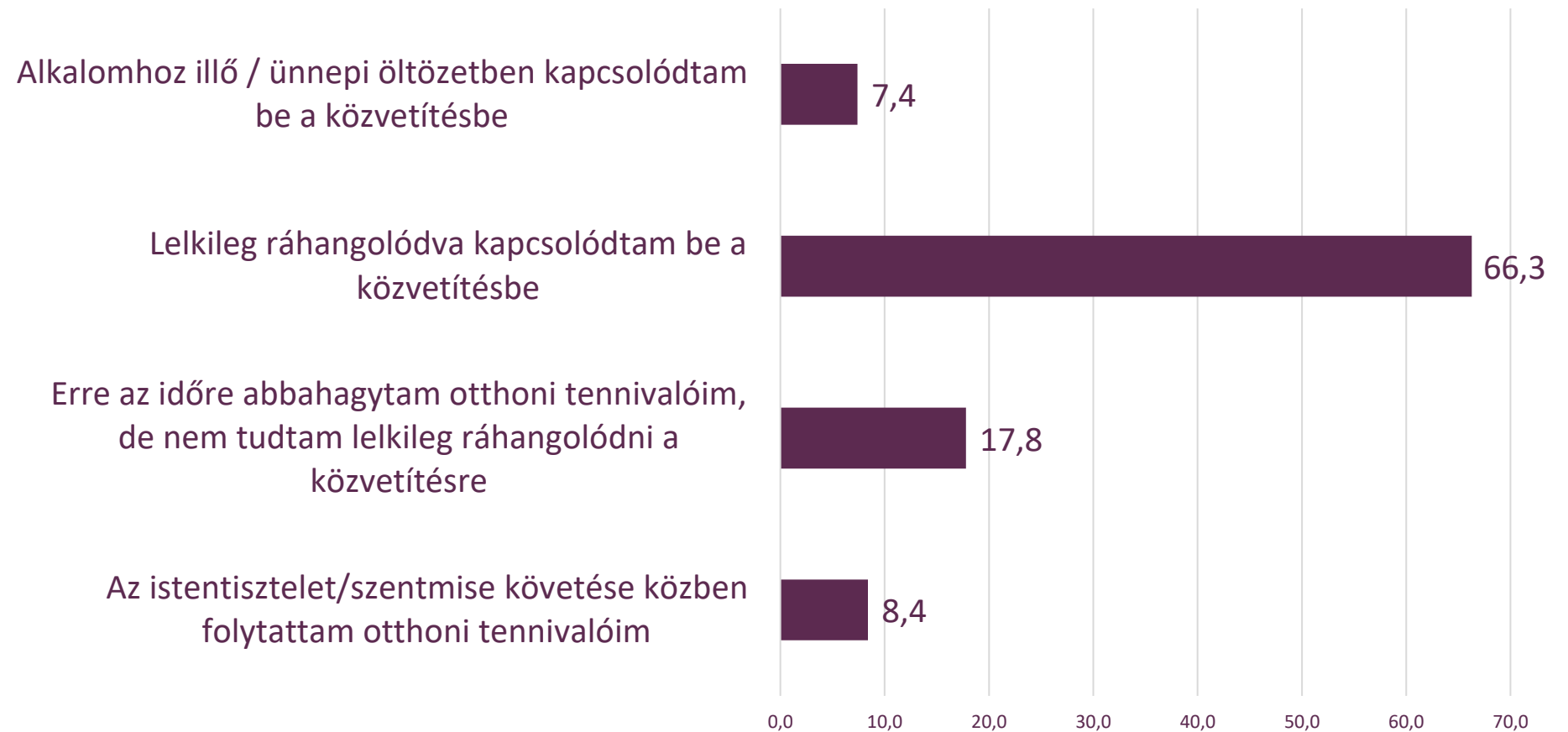
Nem nézte az összes családtag, de a többiek nem zavartak

Senki sem zavart, mert a család összes tagja nézte a közvetítést

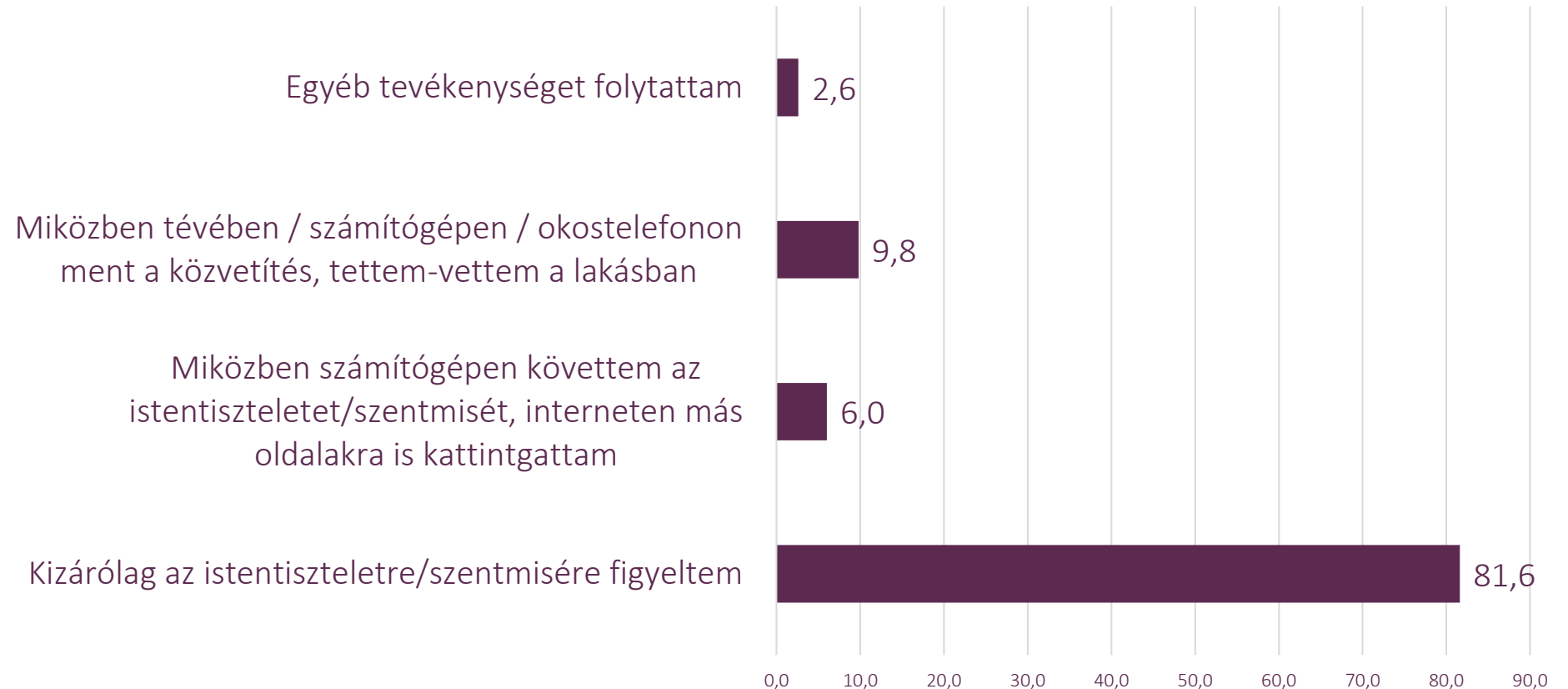
A közvetítéseket követők kétharmadának lelkiileg ráhangolódva sikerült bekapcsolódni, kisebb részük az alkalomhoz illő öltözetben tette ezt.

Milyen módon kapcsolódott be az istentisztelet/szentmise követésébe? (százalék)

Az élő közvetítések követése közben a bekapcsolódók kevesebb mint egyötöde végzett valamilyen más háttértevékenységet.

Az emberek többsége élő közvetítésekre nehezen tud koncentrálni, ezért közben egyéb tevékenységet is folytat. Önnek mennyire sikerült odafigyelni? (százalék)

A közvetítésbe bekapcsolódók többsége aktívan részt vett az istentiszteletben/ szentmisében, együtt énekelve és együtt imádkozva a lelkésszel, kántorral.

Vissza

Az istentisztelet / szentmise követése közben mi volt jellemző Önre a következők közül? (százalék)

1.4. Szentmisék / istentiszteletek felvételről történő követése

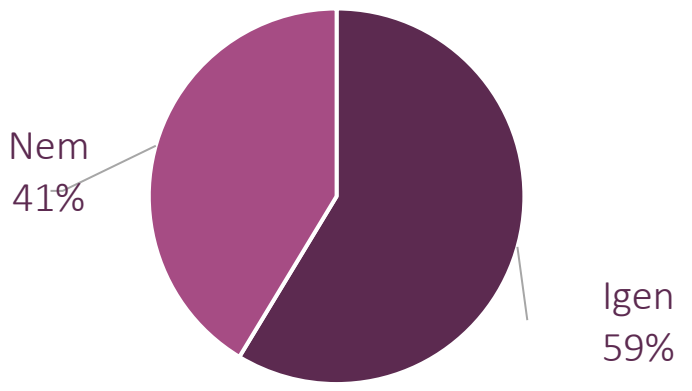
A vasárnapi élő közvetítések mellett a válaszadók többsége (kétharmada) hét közben is nézett meg felvételről misét/istentiszteletet. A közvetítések felvételeinek megnézése nem az élő közvetítésekbe való bekapcsolódás elmaradásának pótlásául szolgált, legnagyobb arányban azok éltek ezzel a lehetőséggel, akik a vasárnapi élő közvetítésekbe is bekapcsolódtak. Legnagyobb arányban azok néztek felvételeket, akik a vasárnapi közvetítésekből többet is megnéztek. Ezek mellett a felvételek azok számára is elérhetővé teszik a vasárnapi istentiszteleteket/szentmiséket, akik az élő közvetítésekbe nem tudtak bekapcsolódni, utóbbiak 33 százaléka nézett meg utólag felvételeket.

A felvételek elérésének fő csatornája a Facebook, a nézők háromnegyede érte el itt a felvételeket, megközelítőleg negyedük Youtube-on, illetve egyházi honlapon.

Felvételről kevesebben nézik végig az istentiszteleteket/szentmiséket, mint az élő közvetítéseket: 73,7 százalékuk a 89,5 százalékhoz képest.

A válaszadók többsége az élő közvetítésen kívül felvételt is követett misét/istentiszteletet, hétközben. Legnagyobb arányban azok néztek ilyen felvételeket, akik vasárnap több közvetítésbe is bekapcsolódtak, legkisebb arányban pedig az élő közvetítést nem nézők.

Az elmúlt hét folyamán nézett meg interneten elérhető, feltöltött istentiszteletet/szentmisét? (felvételt, nem élő közvetítést)

Az élő közvetítéseket nézők milyen arányban néztek meg felvételt is istentiszteletet/szentmisét a rá következő héten

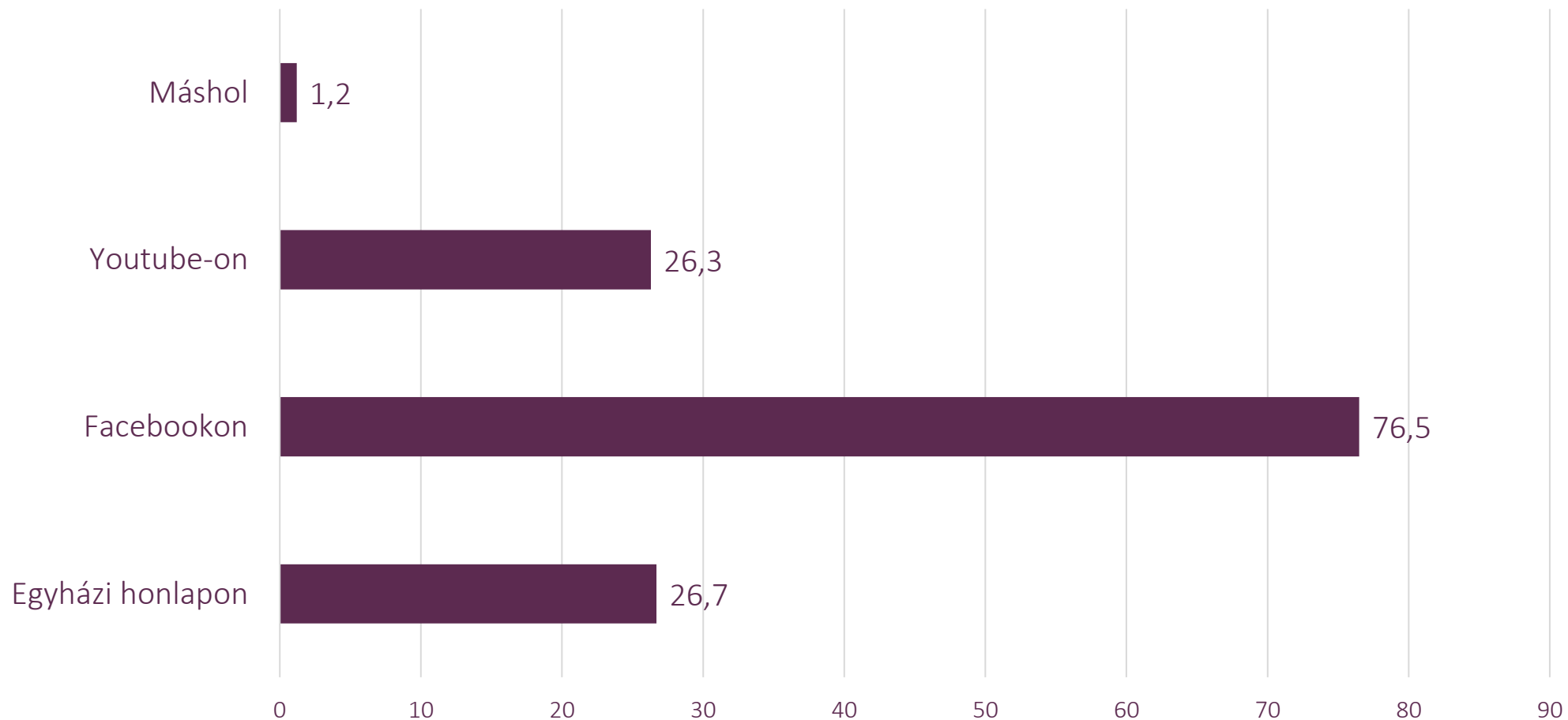
A legutóbbi vasárnap több közvetítésbe is bekapcsolódott
...bekapcsolódott egy közvetítésbe
...nem nézett élő közvetítést

- Az elmúlt hét folyamán felvételt is nézett meg istentiszteletet/szentmisét
- ...nem nézett meg istentiszteletet/szentmisét

Az istentiszteletek/szentmisék felvételeit a túlnyomó többség Facebook-on éri el.

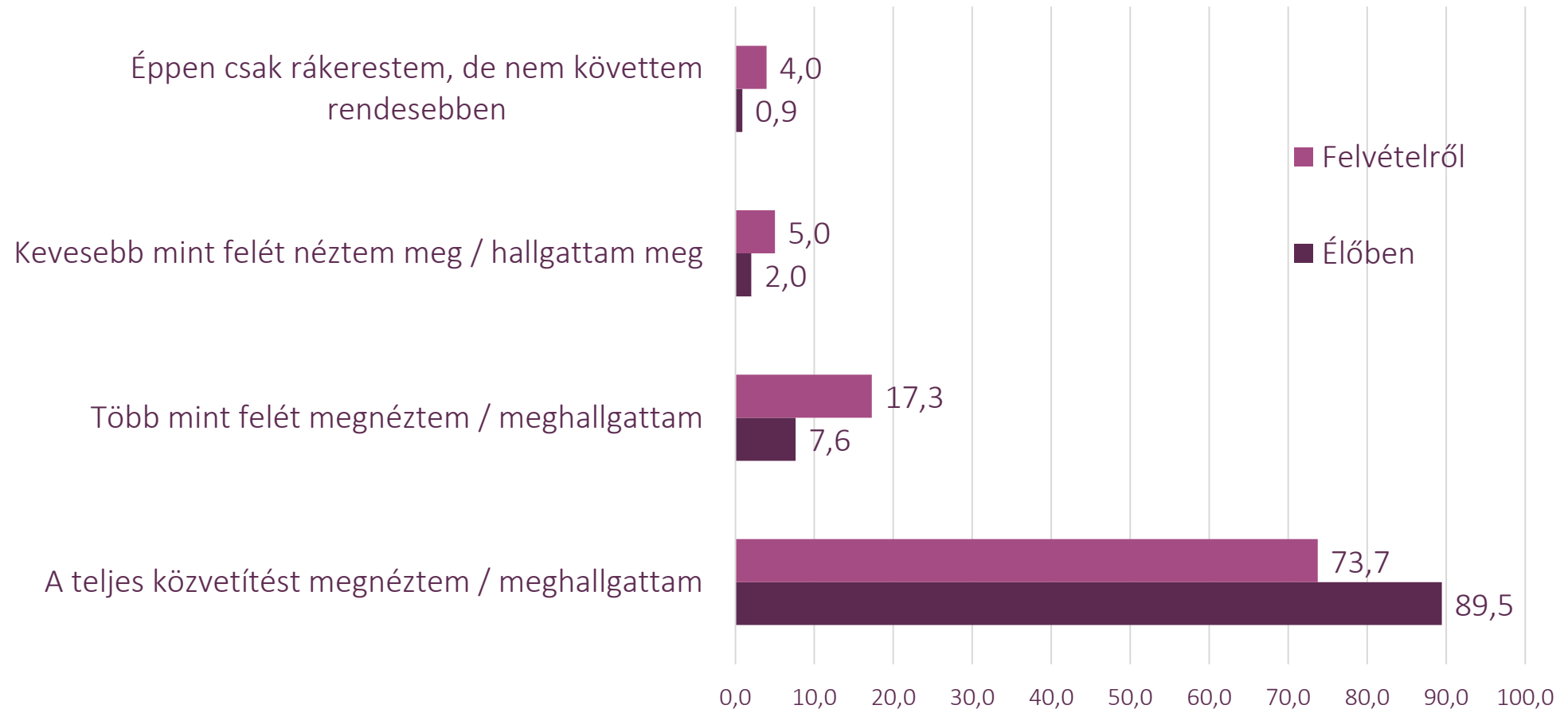
Hol keresett rá a közvetítés felvételére?

Felvételről kevesebben nézik végig az istentiszteleteket/szentmiséket, mint élő közvetítésként.

Mennyi ideig követte a közvetítést? (Ha többet is nézett, a kérdés a legteljesebb mértékben megnézetre vonatkozott.)

1.5. Közvetítések közötti választás kérdése

A kijárási tilalom életbe lépésével a lelkészek közvetítései mellett az egyházak többsége központi istentisztelet/szentmise közvetítéseket is biztosított hívei számára. Ennek ellenére a hívek körében domináns maradt a saját gyülekezetük/plébániájuk szolgáltatásának igénybevétele, az élő közvetítést nézők háromnegyede saját gyülekezetét/plébániáját közvetítésébe kapcsolódott be. E közvetítések domináns csatornája az internet, a tévé-közvetítést a hívek 20 százaléka vette igénybe.

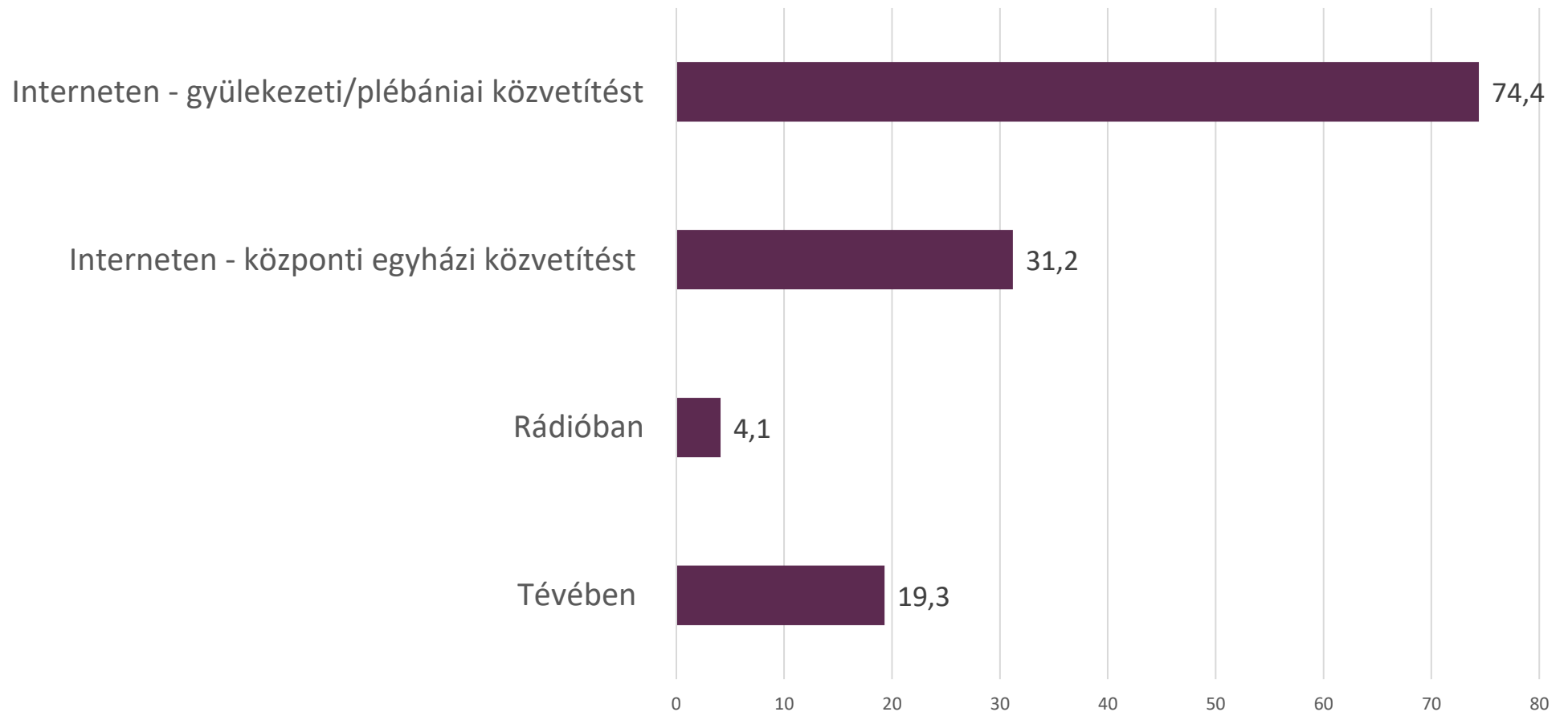
A gyülekezeti közvetítésekbe bekapcsolódók több mint fele (55,3 százaléka) más gyülekezet/plébánia közvetítését is követte, ebből 12 százalék kizárólag más gyülekezet/plébánia közvetítését nézte. E közvetítések egy része (17%) egyúttal más gyülekezeté is volt.

A más gyülekezetek/plébániák közvetítésének viszonylag gyakori oka annak lelkiisége, stílusa, de a többség esetében más, felderítésre váró, sajátos okok állnak e választás mögött.

A közvetítések felvételeinek utólagos megnézése esetén mind a gyülekezetek, mind a felekezetek közötti „átjárás” kissé nagyobb mértékű. A felvételeket megnézők 20 százaléka csak más gyülekezetét nézte meg, ezen belül pedig a felvételek 20 százaléka tartozott más felekezethez.

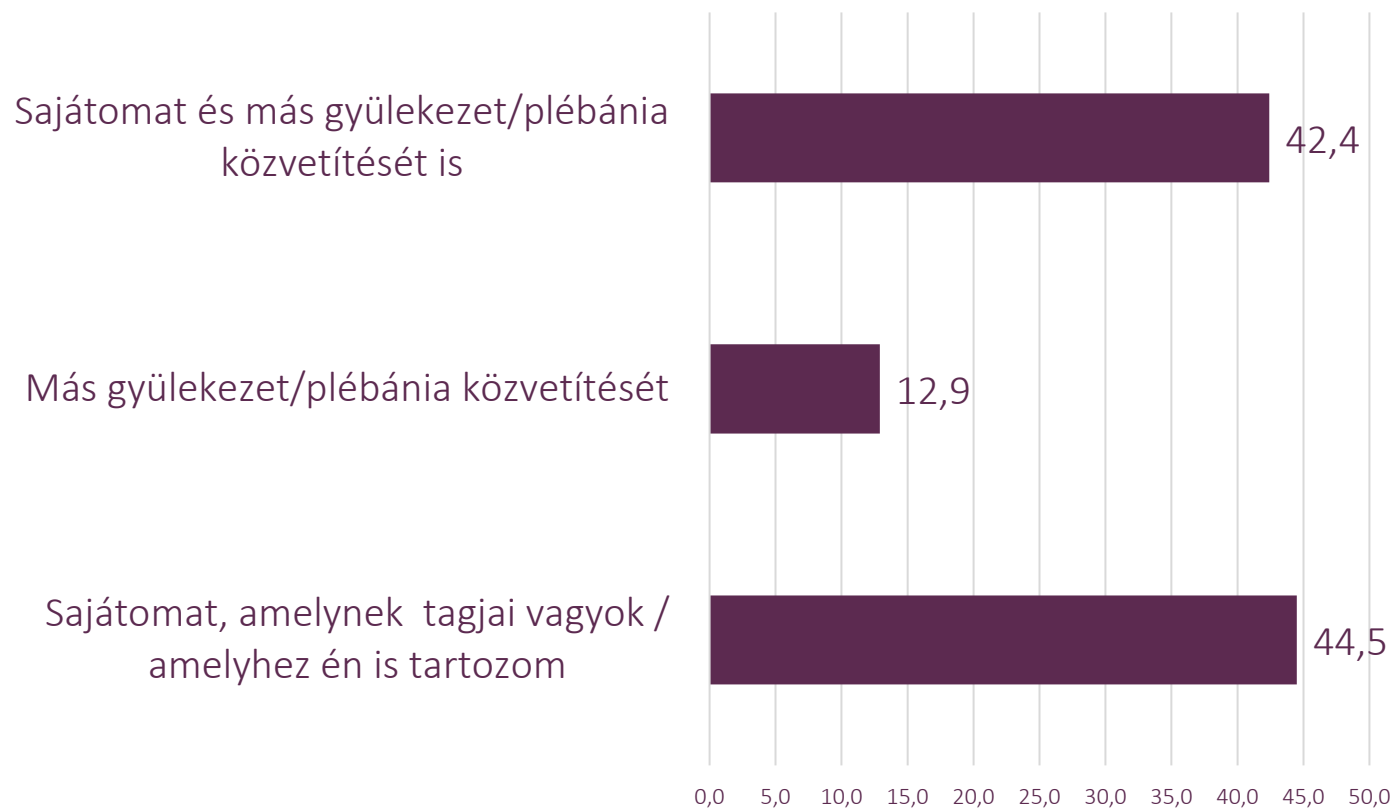
A központilag sugárzott közvetítések ellenére a hívek háromnegyede gyülekezeti/plébániai közvetítésbe kapcsolódott be. A domináns csatorna az internet.

Hol követte az élő közvetítést? (csak akik bekapcsolódtak)

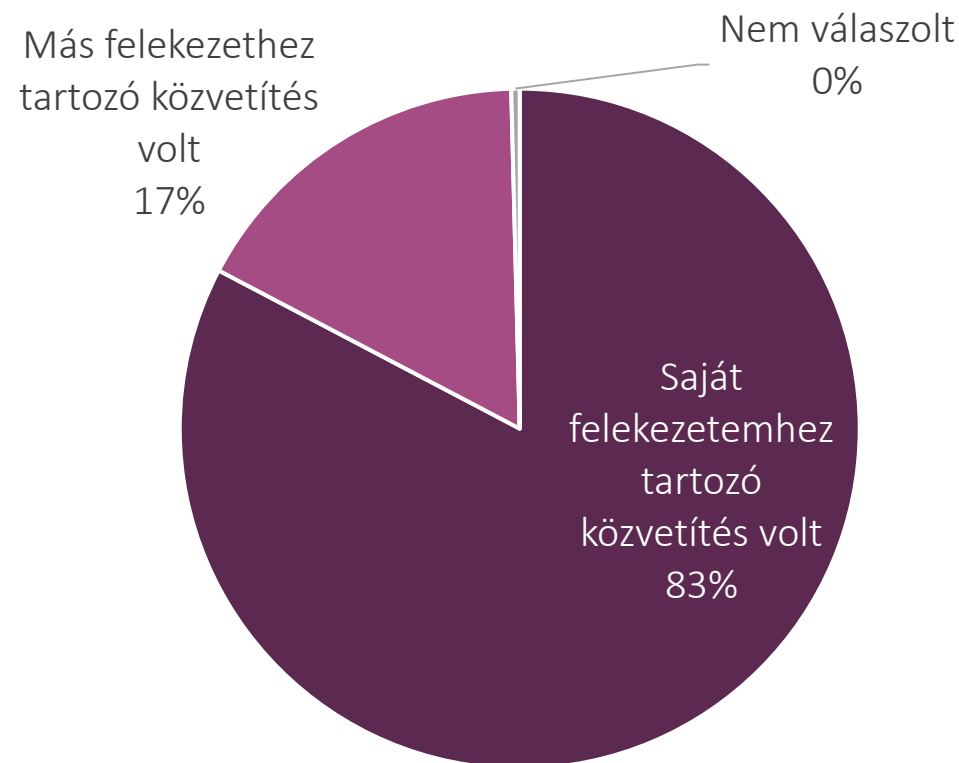

Az élő közvetítésbe bekapcsolódók több mint fele más gyülekezet/plébánia közvetítését is követte, ezen belül 12 százalékuk csak más gyülekezet/plébánia közvetítését nézte. E közvetítések egy része (17%) egyúttal más felekezeté is volt.

Ön melyik gyülekezet/plébánia közvetítését követte előben?

A saját gyülekezetén/ plébániáján kívüli közvetítés...

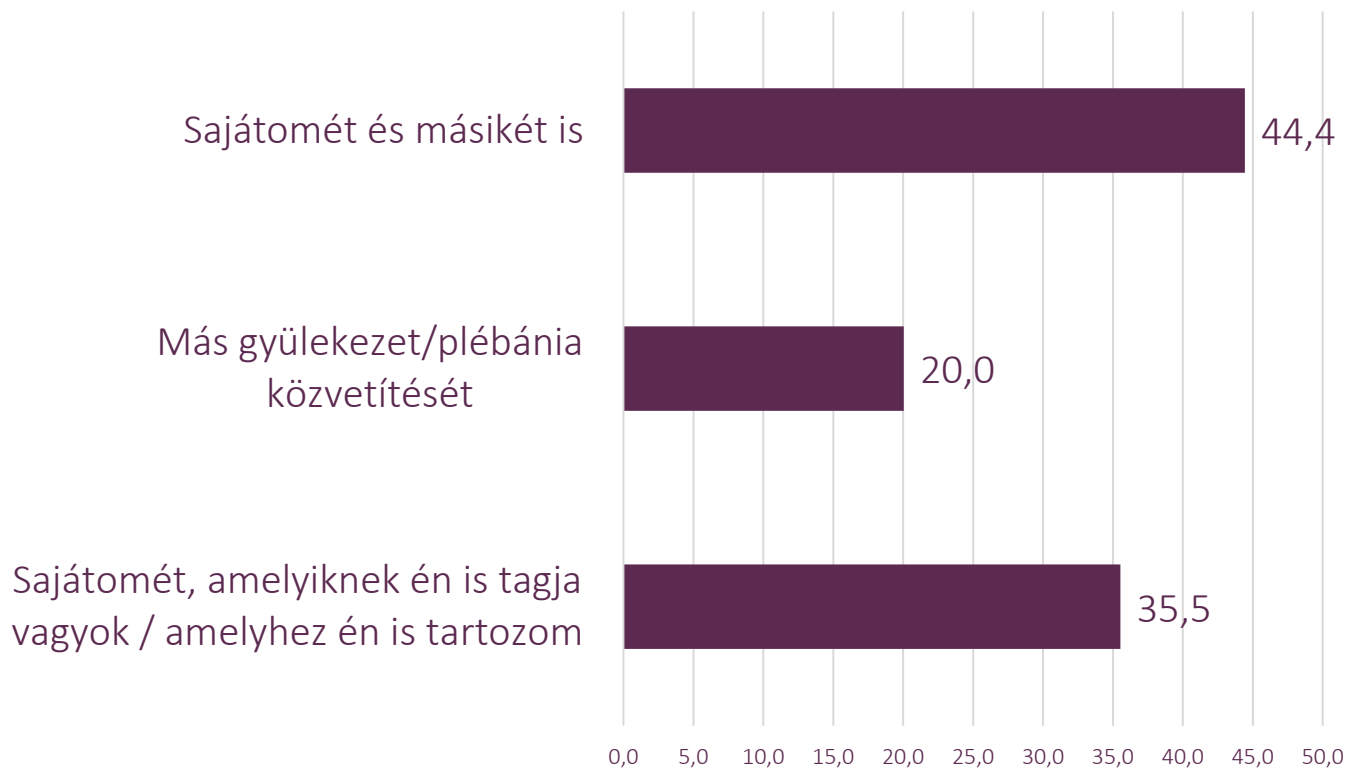
A más gyülekezetek/plébániák közvetítésének viszonylag gyakori oka annak lelkiisége, stílusa, de a többség esetében sajátos okok állnak e választás mögött.

Mi volt a fő oka annak, hogy más gyülekezet/plébánia istentiszteletének / szentmiséjének a közvetítését választotta?

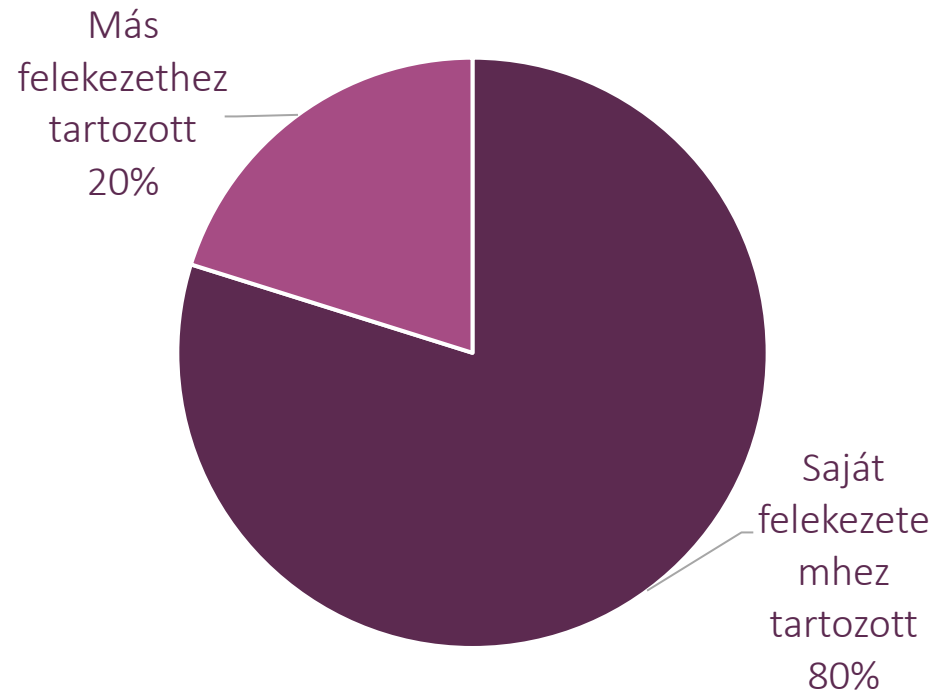

A közvetítések felvételeinek utólagos megnézése esetén mind a gyülekezetek, mind a felekezetek közötti „átjárás” kissé nagyobb mértékű. A felvételeket megnézők 20 százaléka csak más gyülekezetét nézte meg, ezen belül pedig a felvételek 20 százaléka tartozott más felekezethez.

Milyen gyülekezet/plébánia közvetítésének felvételét nézte meg?

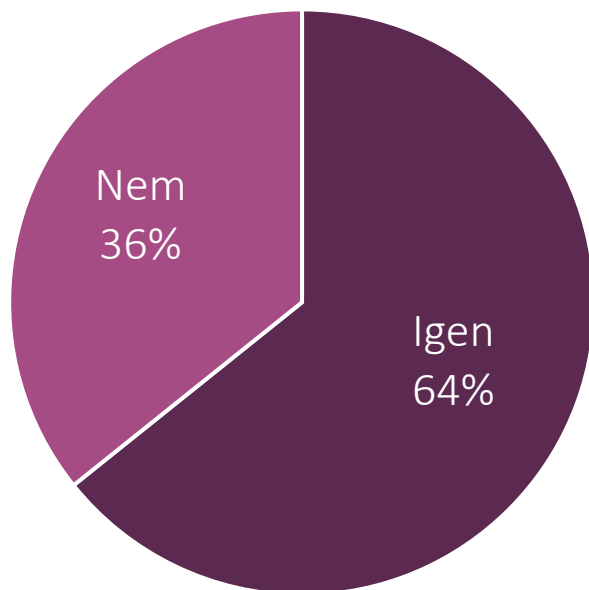

A más gyülekezet/plébánia közvetítése...

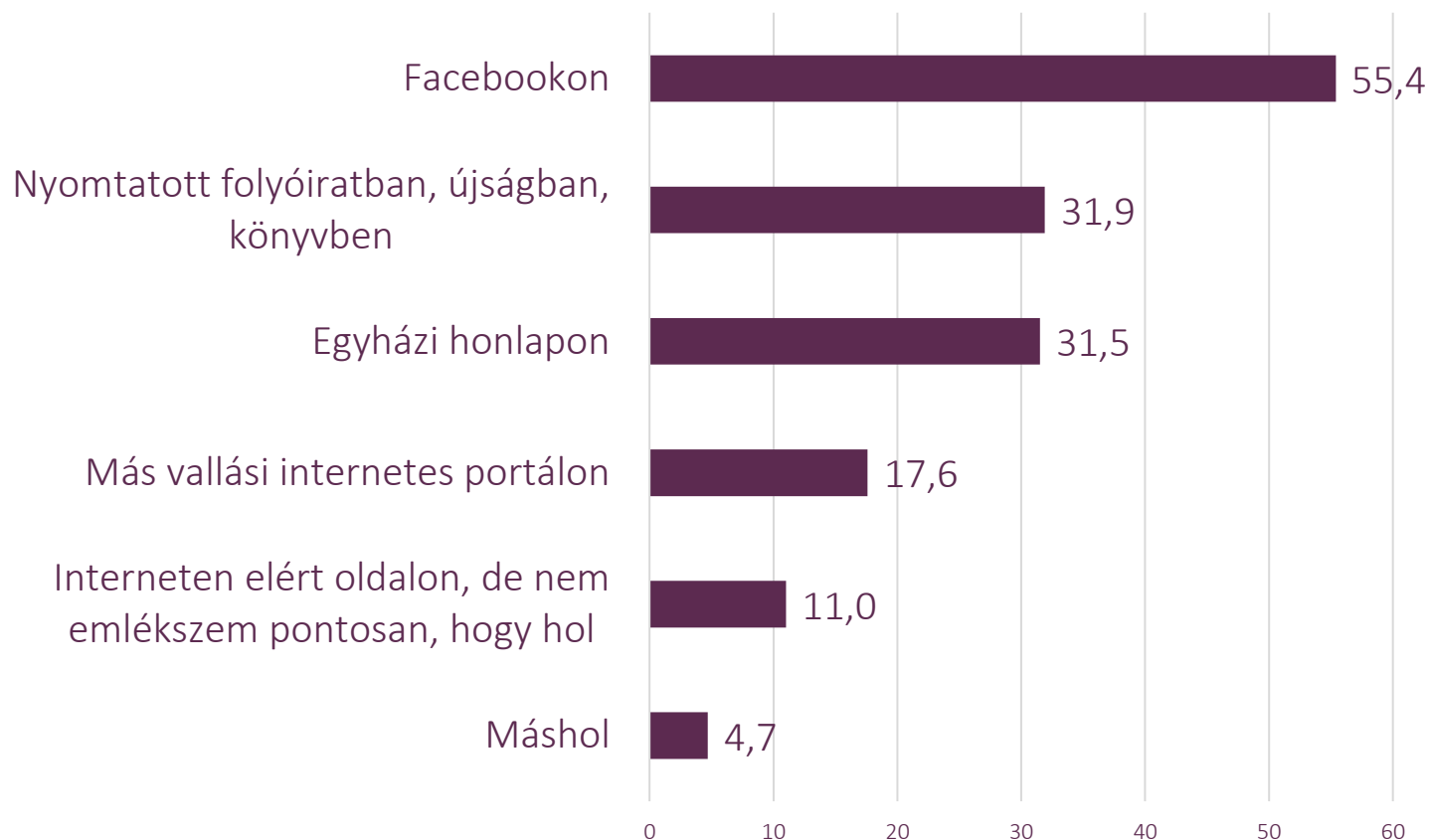

A kérdőív kitöltésének hetén a válaszadók kétharmada prédikáció leírt szövegét, vagy egyéb vallásos szöveget is olvasott. Ezek fontos forrásai az egyházi nyomtatott sajtó és az egyházi honlapok, de a Facebook jelentősége ezeket lényegesen meghaladja.

Az elmúlt hét folyamán olvasott-e valamilyen leírt prédikációt, vagy bármilyen más, vallásos szöveget?

Hol olvasta az említett szöveget? (csak akik olvastak)

2. Húsvét online

Húsvét vasárnapján a tévében közvetített központi ünnepi istentiszteletet / szentmisét több mint kétszer annyian követték, mint ahányan egy rendes vasárnapi közvetítést szoktak. A közvetítésbe bekapcsolódók elsőprő többsége a teljes közvetítést végig követte. Az átlagos vasárnapi online istentisztelet/szentmise követésekhez képest a húsvéti sokkal inkább családi esemény volt, többen kapcsolódtak be más családtaggal közösen (73 százalék a 60,6-hoz képest), és nagyobb mértékben kapcsolódtak be teljes családok (76,2 százalék a 67,1-hez képest). Az átlagos vasárnapokhoz képest háromszor annyian kapcsolódtak be a közvetítésben az alkalomhoz illő, ünnepi öltözetben.

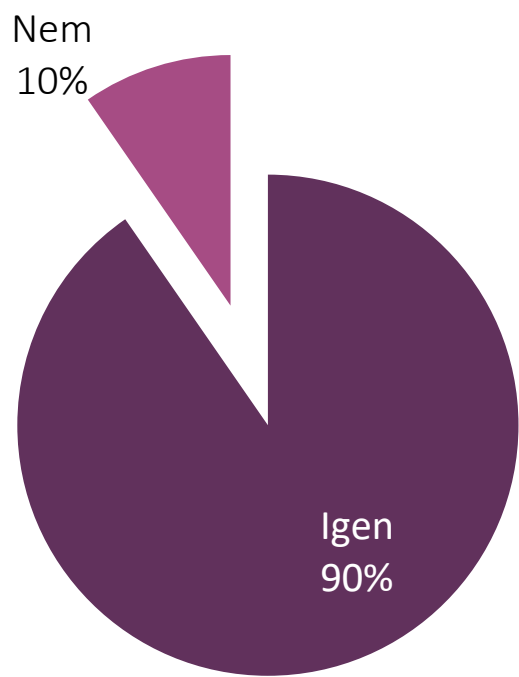
A protestáns egyházak híveinek több mint fele követte egyháza útmutatását, és vett úrvacsorát otthonában. Többségük kivételes élményként számol be erről, 22,5 százalékuk szerint bár a szokásoshoz hasonló élmény volt, de a sajátos körülményeknek köszönhetően mélyebben átélték, 38,5 százalékuk szerint máshoz nem hasonlítható, sajátos élmény volt.

Az ünnepi istentisztelet mellett a hívek a húsvéti ünnepkör más közvetítéseibe is nagy számban bekapcsolódtak, a protestánsok különösen a nagypéntekibe és húsvét hétfőibe, a katolikusok a nagyszombat éjféli feltámadási misébe.

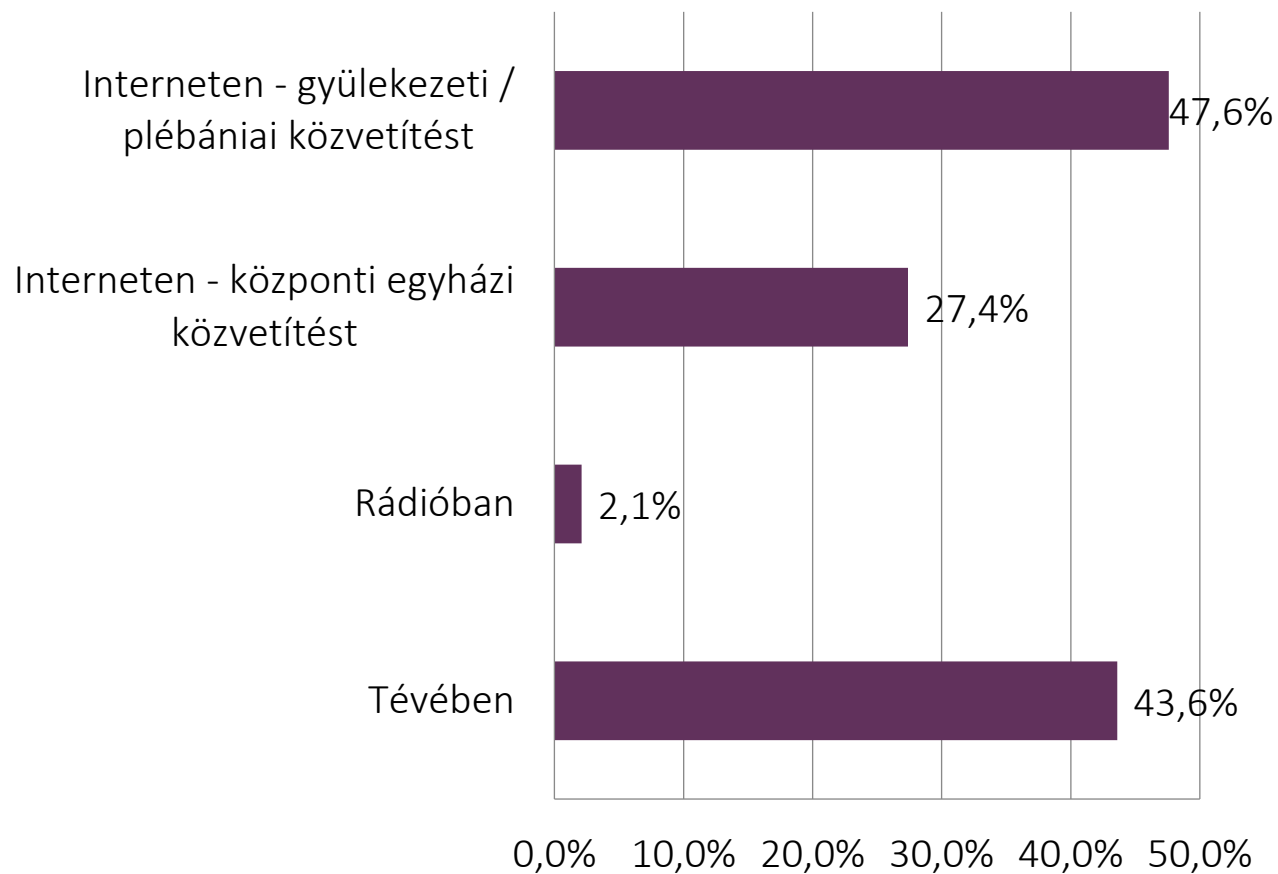

A húsvét vasárnapján a tévében közvetített ünnepi istentiszteletet / szentmisét több mint kétszer annyian követték, mint ahányan egy rendes vasárnapi közvetítést szoktak.

Húsvét vasárnapján Ön bekapcsolódott valamilyen ünnepi istentisztelet / szentmise élő közvetítésébe?

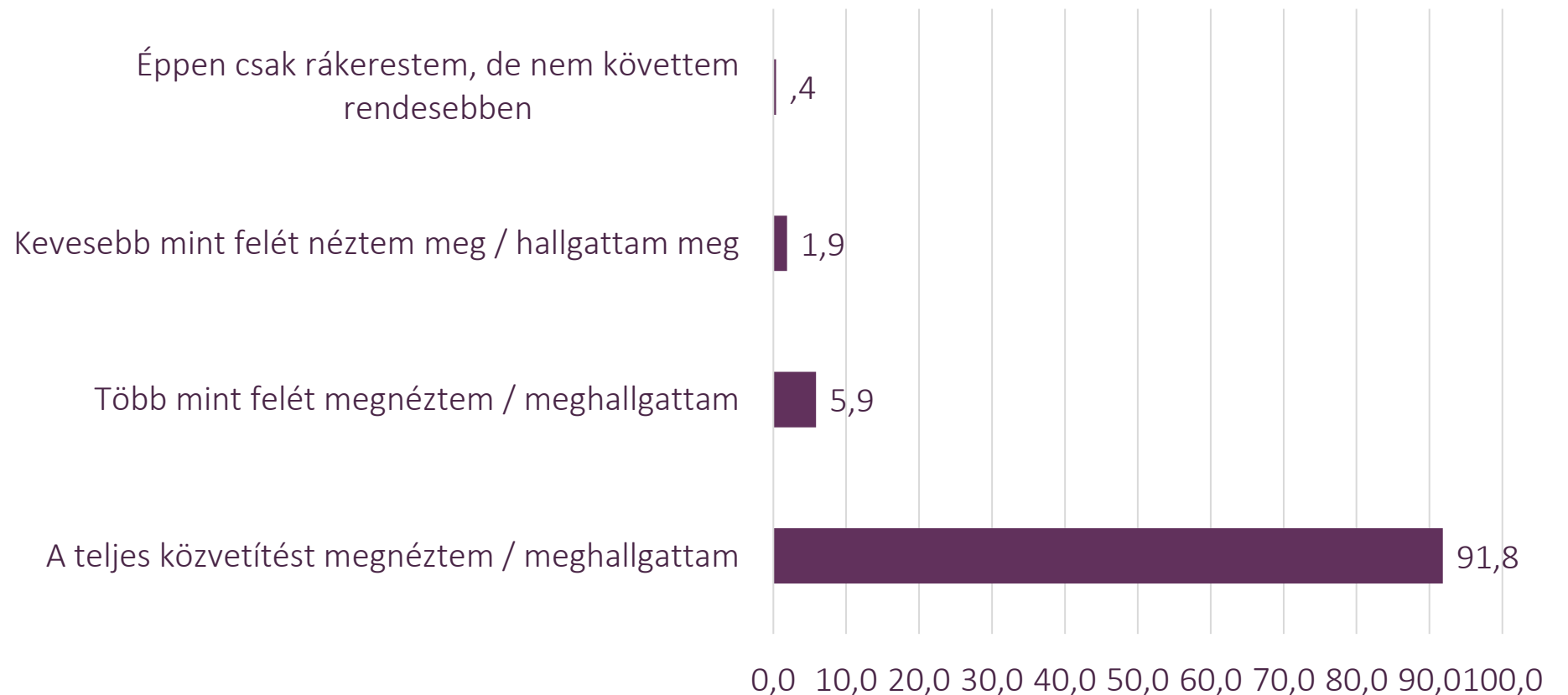

Hol követte a húsvéti ünnepi istentiszteletet / szentmisét?

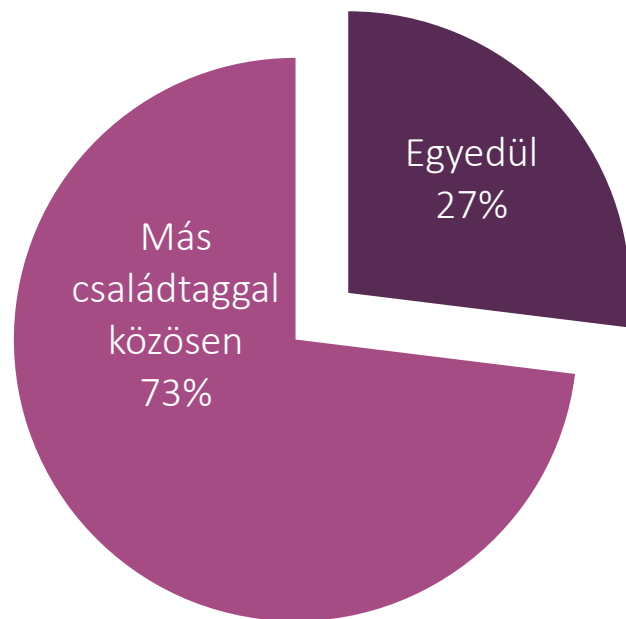
Az ünnepi közvetítésbe bekapcsolódók elsöprő többsége a teljes közvetítést végig követte.

Mennyi ideig követte a közvetítést? (Ha több közvetítésbe is bekapcsolódott, a válasz a legteljesebb mértékben megnézetre vonatkozik.)

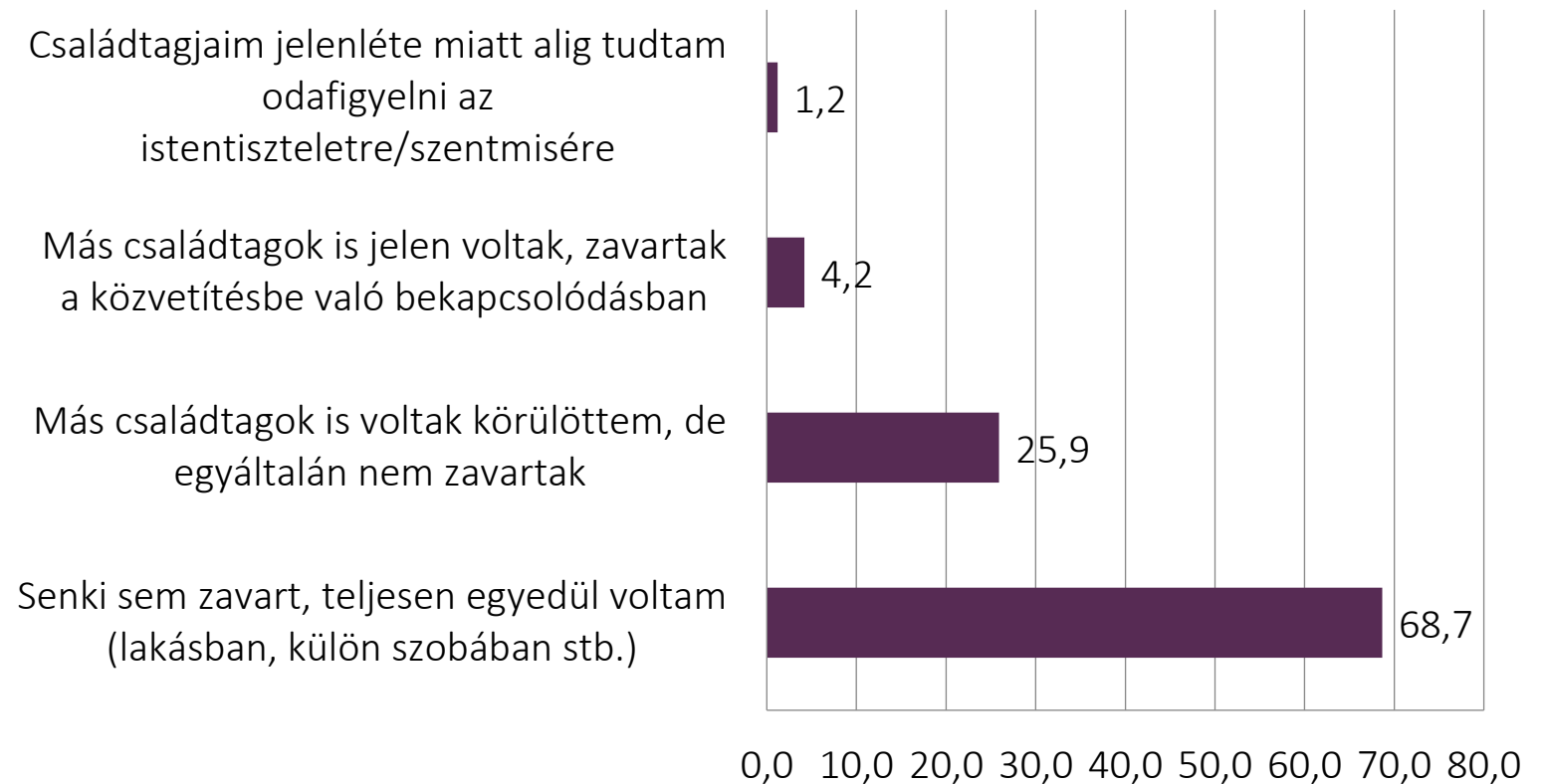
Az átlagos vasárnapi online istentisztelet/szentmise követésekhez képest a húsvéti sokkal inkább családi esemény volt, többen kapcsolódtak be más családtaggal közösen.

A húsvét vasárnapi közvetítést egyedül nézte, vagy más családtaggal közösen?

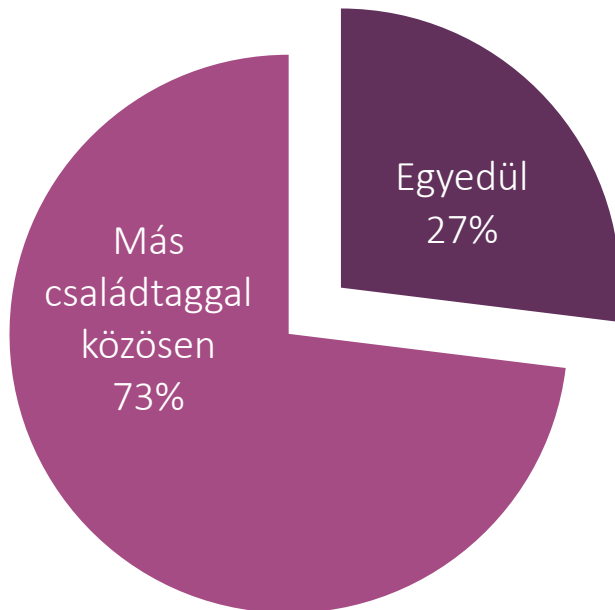
Akik egyedül nézték:

Az istentisztelet / szentmise követésében milyen mértékben zavarták más családtagok?

Az átlagos vasárnapokhoz képest a húsvéti ünnepi istentisztelet/szentmise közvetítésekbe nagyobb mértékben kapcsolódtak be teljes családok.

Egyedül nézte, vagy más családtaggal közösen?

Más családtaggal közösen nézte:
A húsvéti istentiszteletbe / szentmisébe való bekapcsolódásban milyen mértékben zavarták önöket más családtagok?

Nem nézte az összes családtag, a többiek jelenléte zavart minket az istentisztelet/szentmise követésében

1,2

Nem nézte az összes családtag, de a többiek nem zavartak

22,6

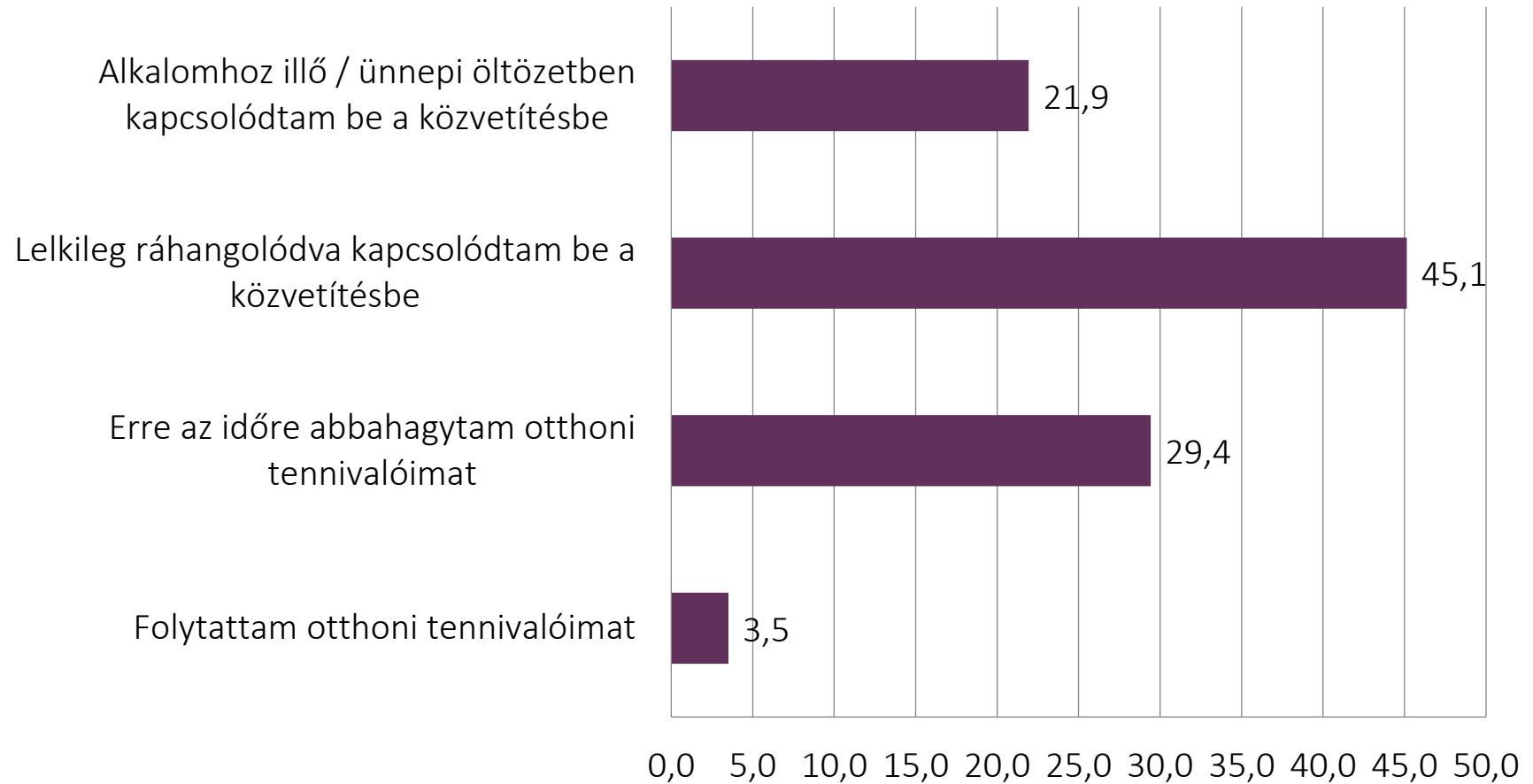
Senki sem zavart, mert a család összes tagja nézte a közvetítést

76,2

0,0 10,020,030,040,050,060,070,080,090,0

Az átlagos vasárnapokhoz képest a húsvéti ünnepi istentisztelet/szentmise közvetítésébe az átlagos vasárnapi közvetítésekhez képest háromszor annyian kapcsolódtak be az alkalomhoz illő, ünneplő öltözetben.

A húsvéti ünnepi istentisztelet/szentmise követése közben...

Az ünnepi istentiszteletbe/szentmisébe való bekapcsolódás mértéke nem haladta meg az átlagos vasárnapokon szokásost.

Vissza

Az istentisztelet / szentmise követése közben mi volt jellemző Önre a következők közül

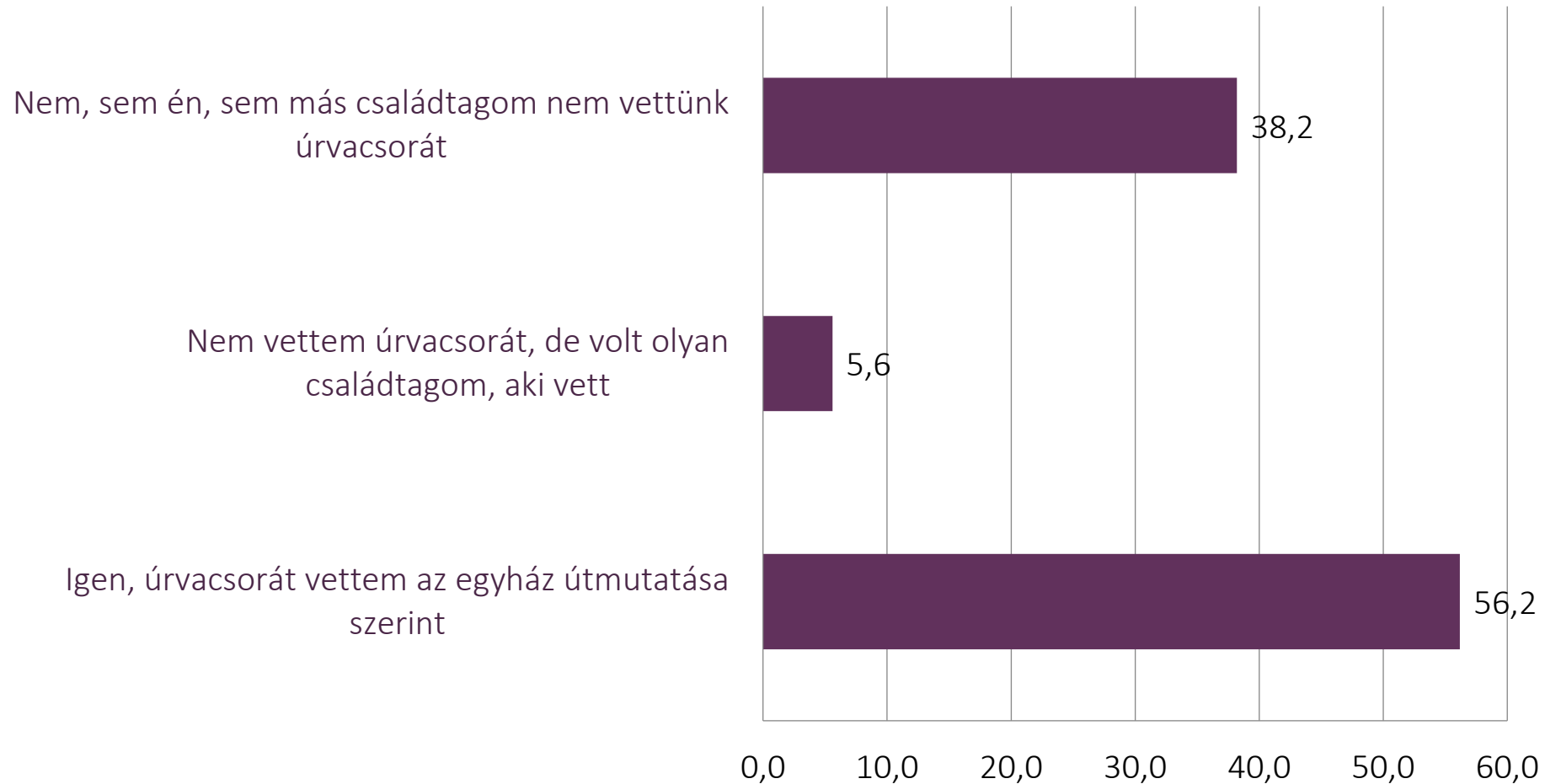

A protestáns egyházak híveinek több mint fele követte egyháza útmutatását, és úrvacsorát szolgált fel magának.

Vissza

Csak protestánsok

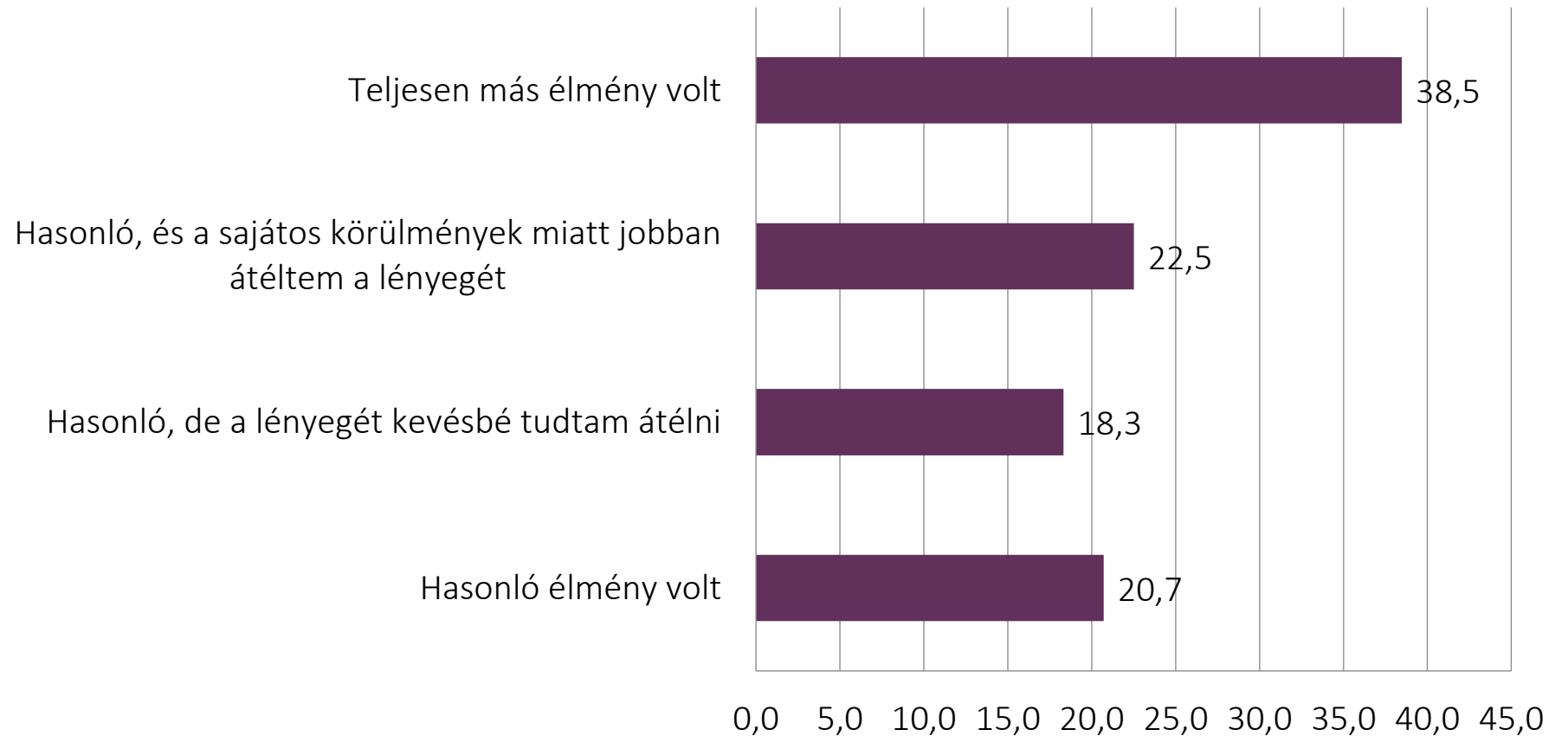
A húsvéti istentisztelet keretében úrvacsorát is vett?

Az úrvacsorát vevők többsége számára ez egy kivételes élmény volt, vagy abban az értelemben, hogy a sajátos körülményeknek köszönhetően mélyebben átélt vagy a szokásoshoz képest teljesen más élmény volt.

Csak protestánsok

Milyen élmény volt Ön számára ez az úrvacsoravétel a személyes, lelkész által kiszolgált úrvacsorához képest?

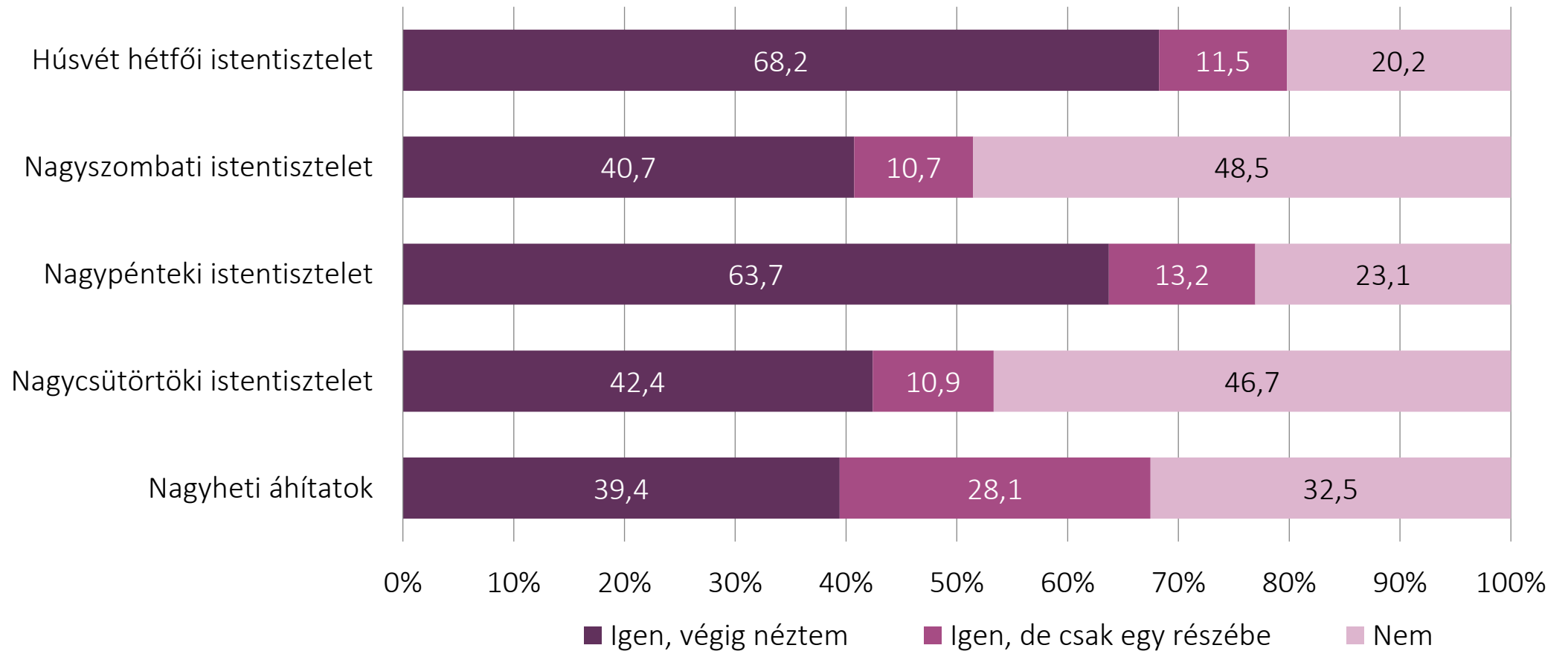

Az ünnepi istentisztelet mellett a protestáns hívek az ünnepkör más közvetítéseibe is nagy számban bekapcsolódtak, különösen a nagypéntekibe és a húsvét hétfőibe.

Vissza

Csak protestánsok

A húsvéti ünnepkör folyamán bekapcsolódott a következő istentiszteletek valamelyikének közvetítésébe?

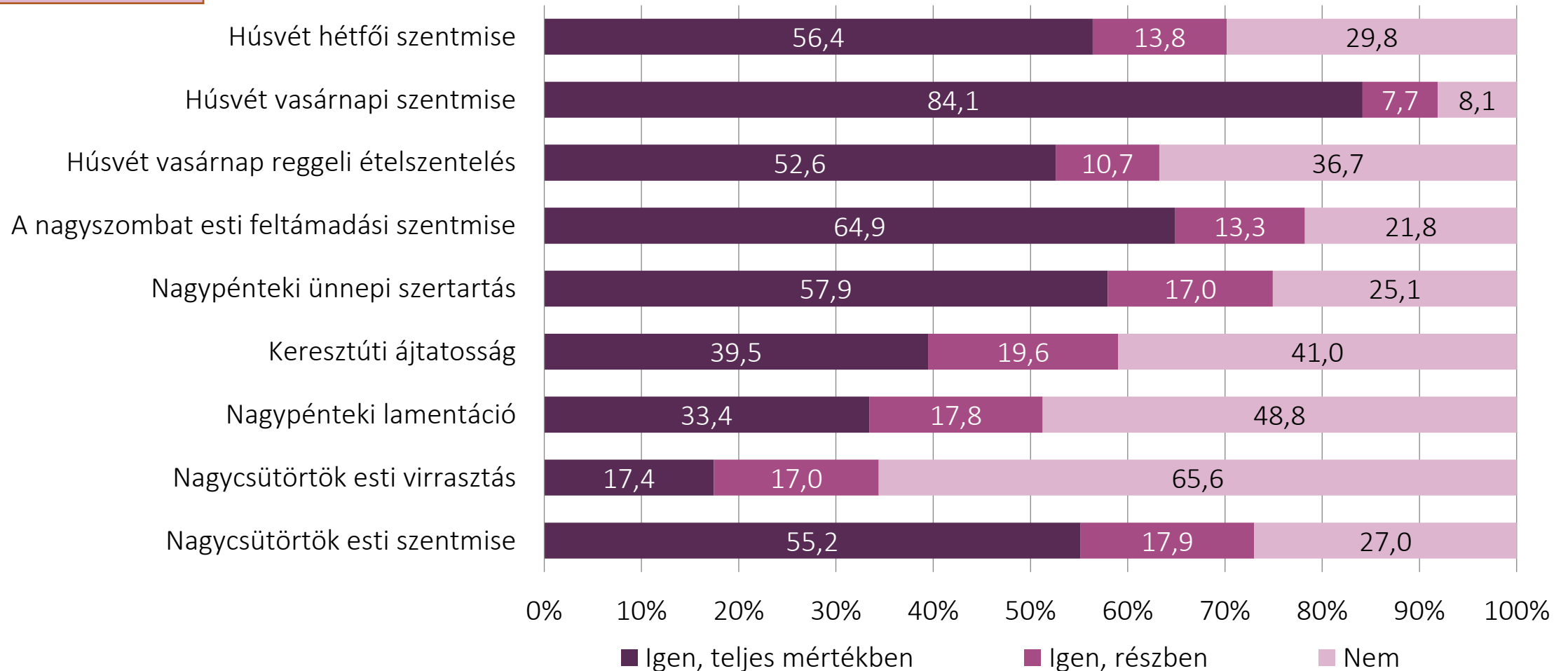

A katolikus hívek az ünnepi szentmise mellett a nagyszombat esti feltámadási szentmisébe kapcsolódódtak be legnagyobb számban.

Vissza

A húsvéti ünnepkör folyamán bekapcsolódott a következő szertartások valamelyikének közvetítésébe?

Csak katolikusok

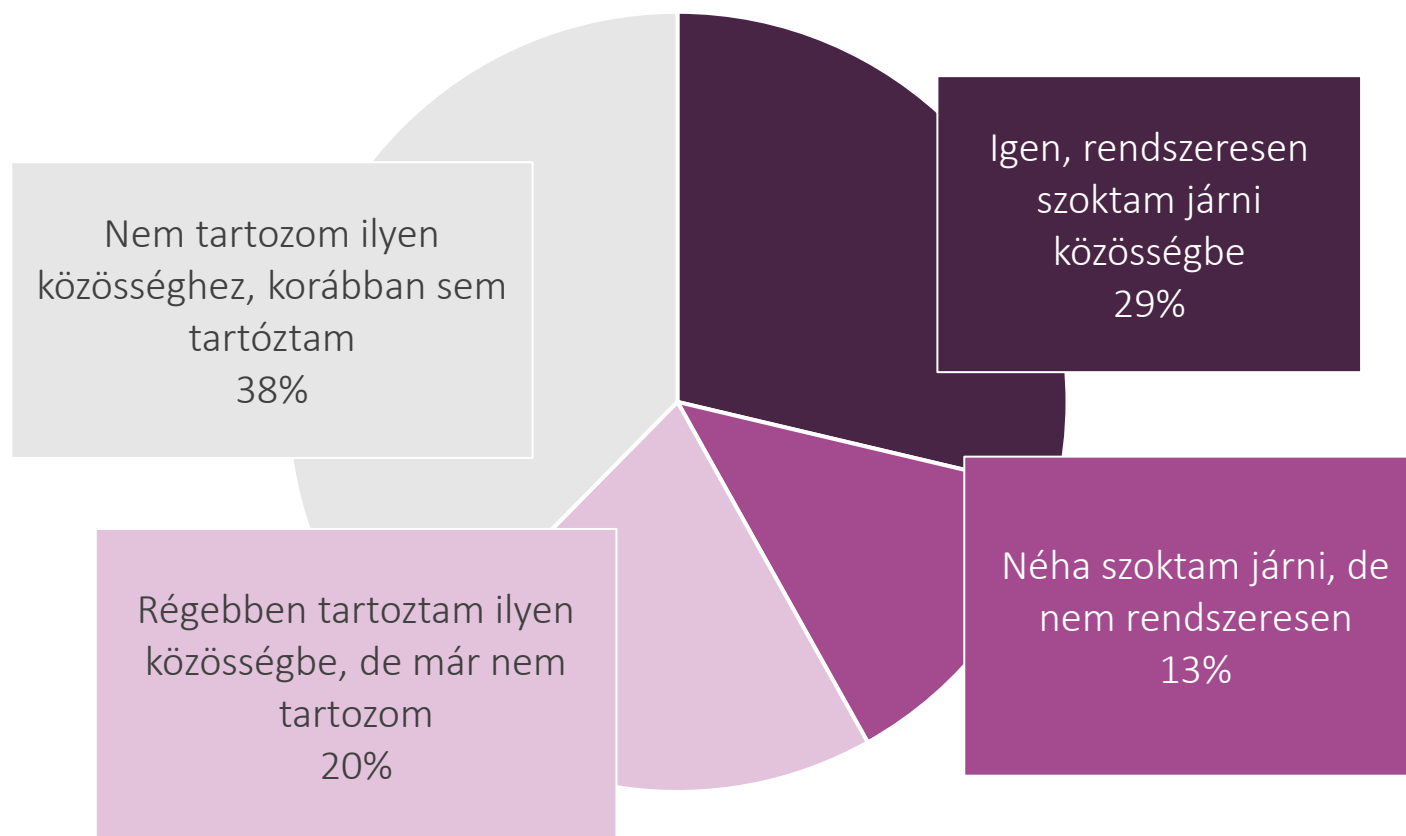

3. A kijárási tilalom hatása a közösségi életre

A válaszadók 29 százaléka vesz részt rendszeresen valamilyen vallási közösség életében. A kijárási tilalom alatt nagy részük számára a közösségi élet szünetel vagy telefonos és internetes személyes beszélgetésekre korlátozódik. Egyötödük viszont online közösségi eseményekben is részt vesz. Ezeken az közösségi találkozókon a közösségek a szokásos tevékenységeiket végzik online módon, leggyakoribb a közös ima, a közös Bibliaolvasás és Bibliamagyarázat.

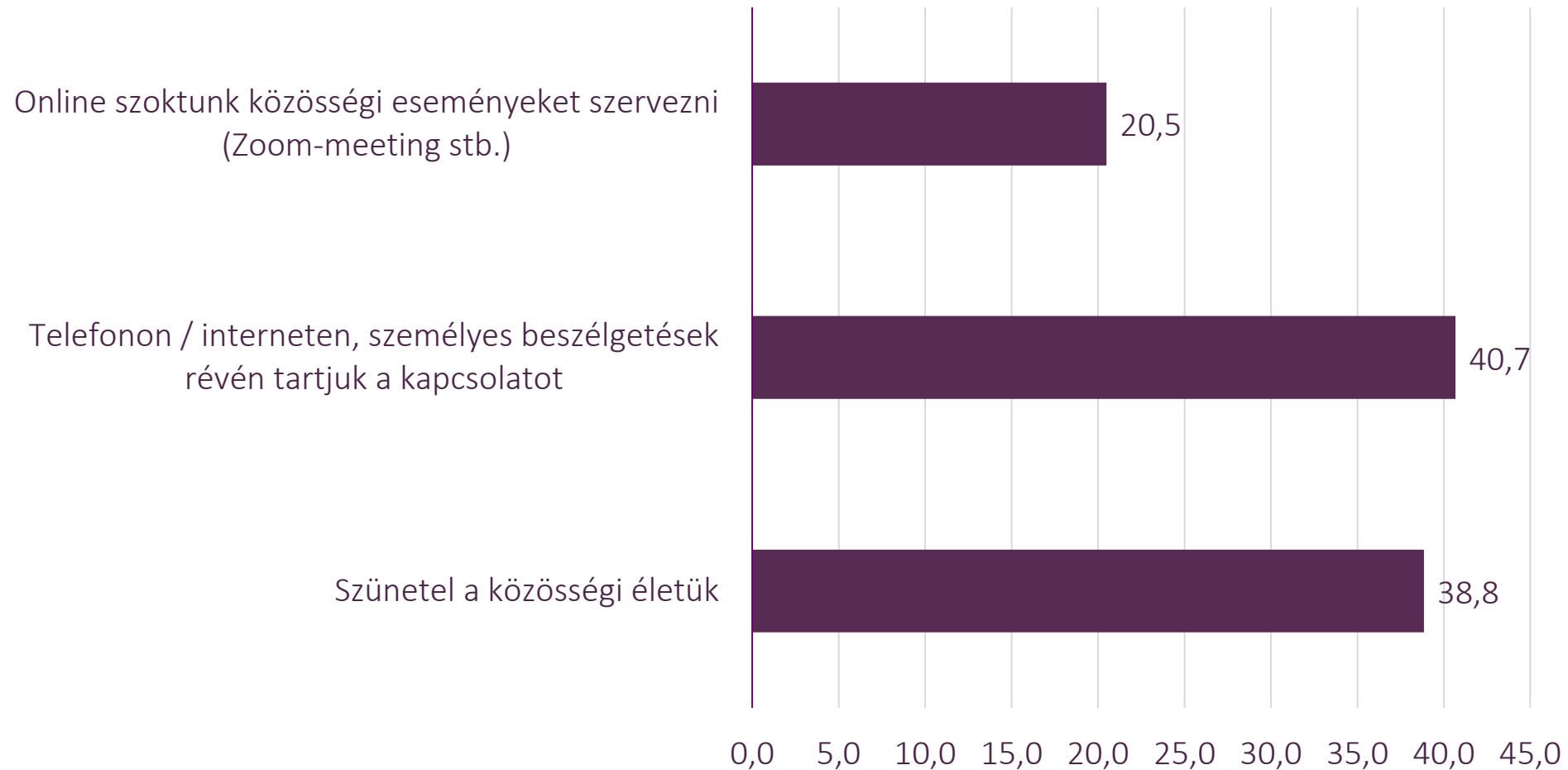
A válaszadók jelentős része kisebb vallási közösségekhez is tartozik (29 százalék), további 13 százaléka néha jár ilyen közösségbe.

Ön tagja valamilyen vallási közösségnek, csoportnak?

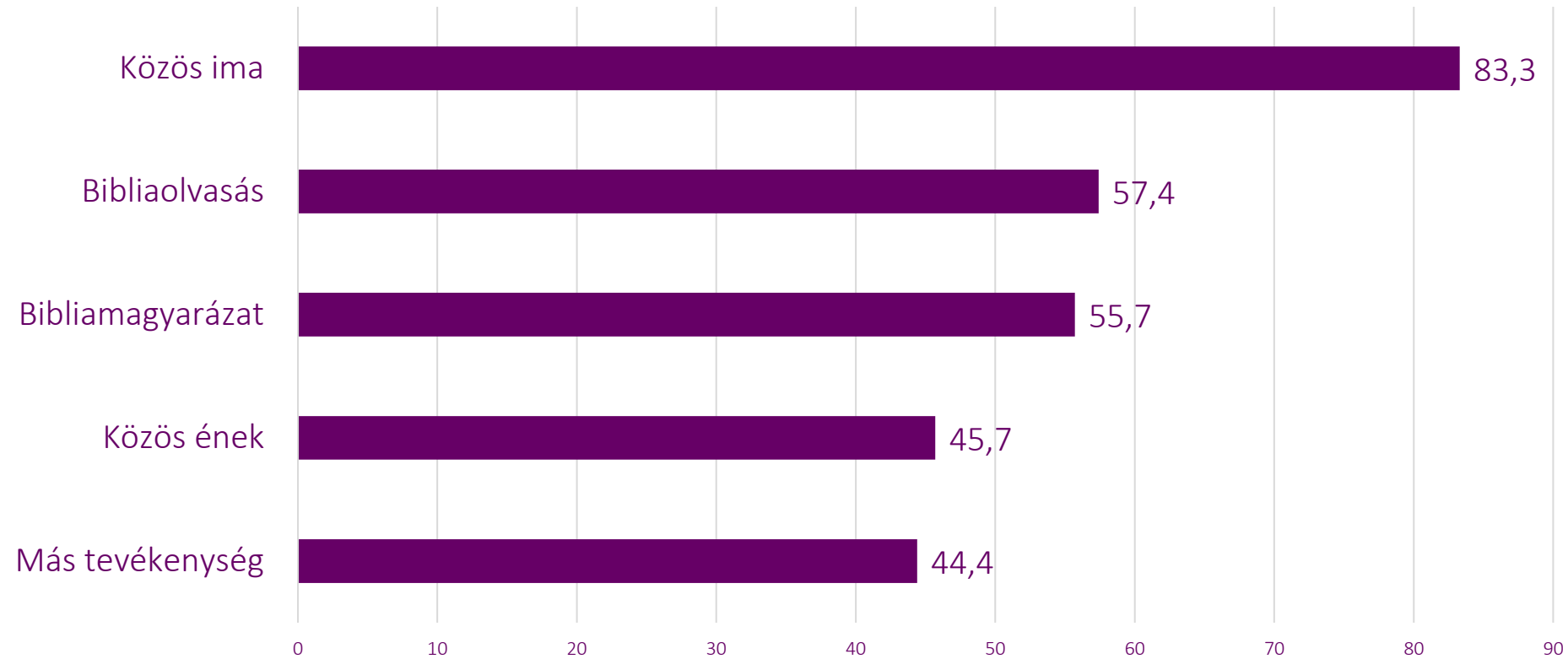
A közösségbe tartozók többsége a kijárási tilalom alatt csak személyes beszélgetések révén van kapcsolatban a közösség többi tagjával, 20 százalékuk viszont online közösségi eseményekben is részt vesz.

A kijárási korlátozások óta hogyan alakult a közösségi életük?

Az online közösségi találkozók leggyakoribb tevékenység a közös ima, melyet a közös Bibliaolvasás és Bibliamagyarázat követ.

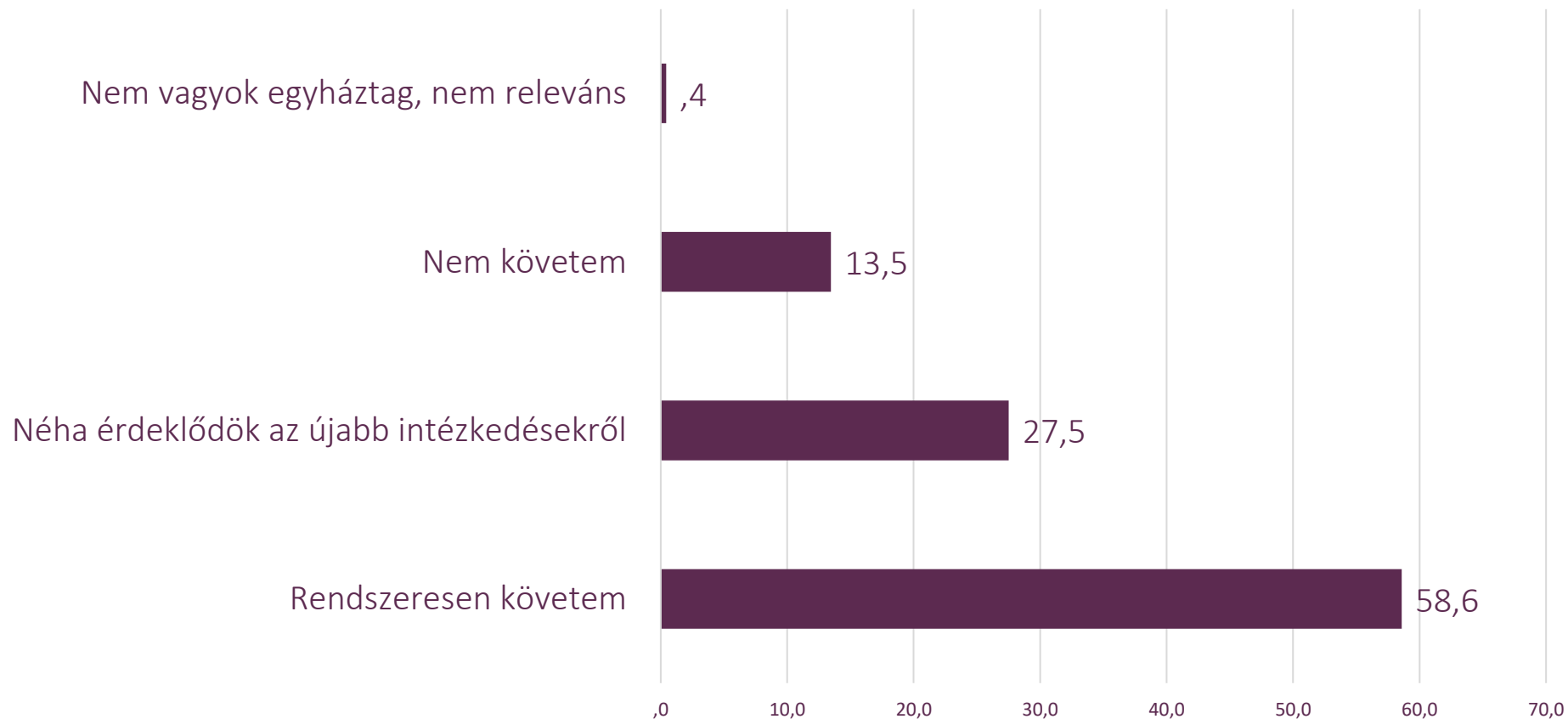
Az online közösségi találkozók az alábbiak közül melyekre szokott sor kerülni? (közösségbe járók 20, teljes minta 8,6 százaléka)

4. Az egyházak tájékoztató tevékenységének követése és megítélése

A válaszadók több mint 85%-a több-kevesebb rendszerességgel, de figyelemmel kíséri az egyháza által közölt járványhelyzettel kapcsolatos intézkedéseket.

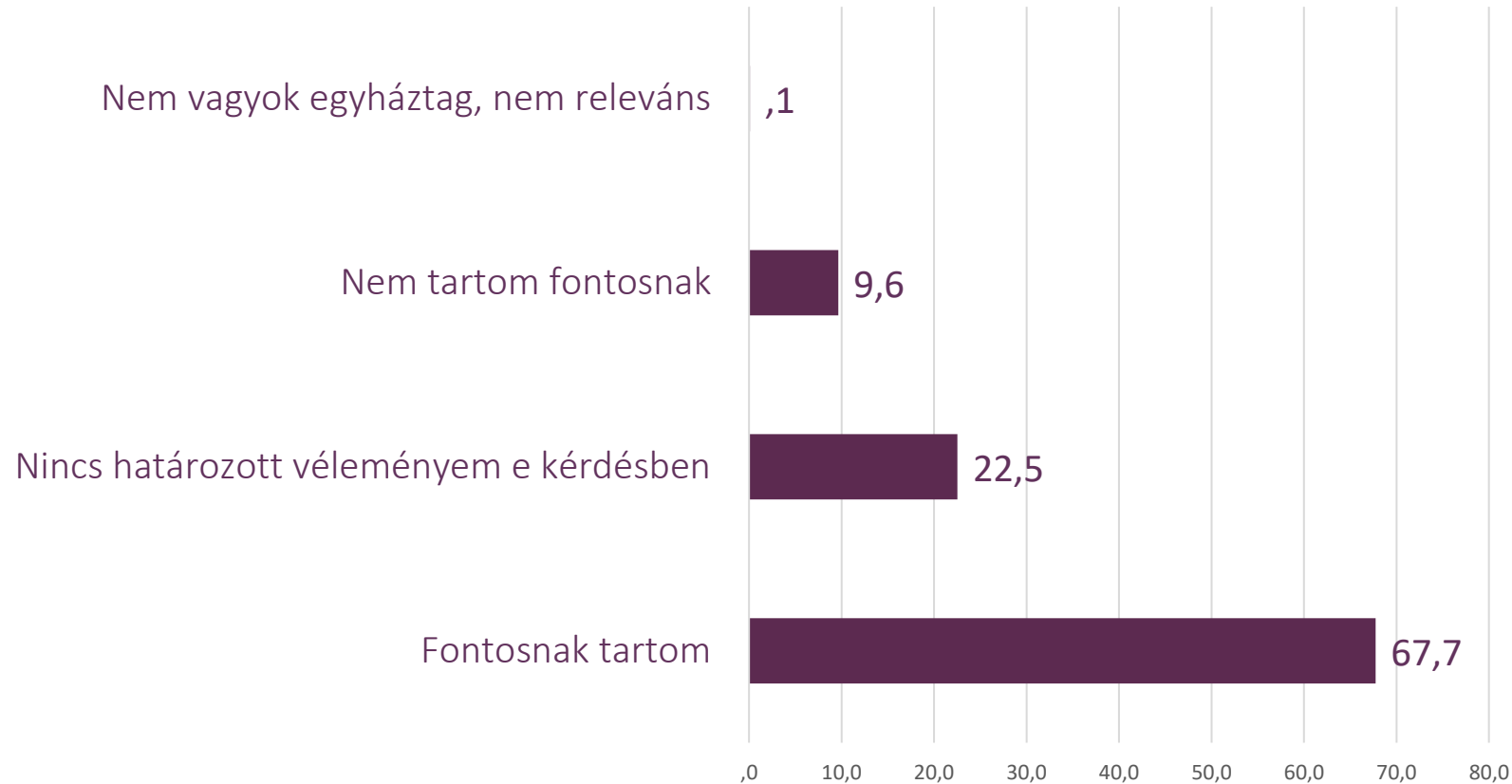
Mennyire követi figyelemmel az egyháza által közölt járványhelyzettel kapcsolatos intézkedéseket?

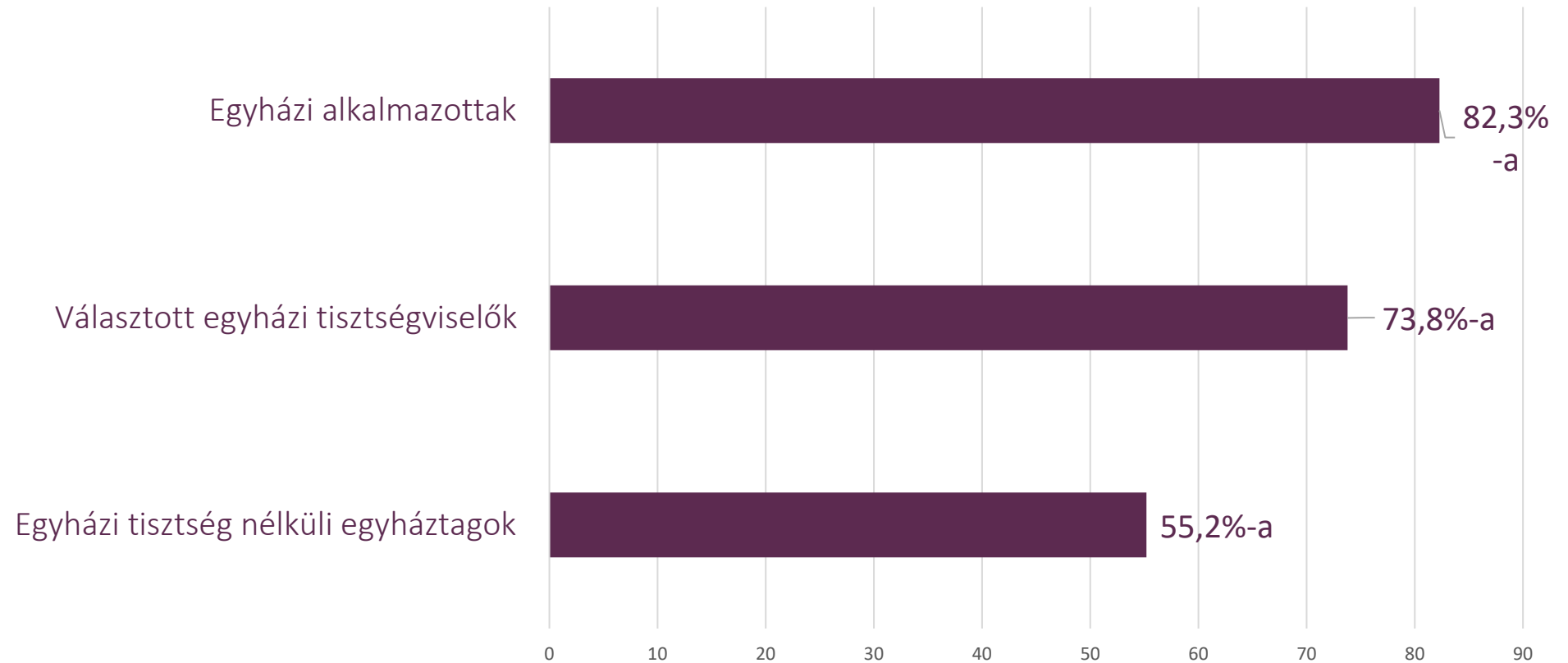
Több mint kétharmaduk fontosnak tartja az egyháza koronavírussal kapcsolatos tájékoztatását, kevesebb, mint 10%-uk mondja azt, hogy számára ez nem fontos.

Fontosnak tartja-e, hogy egyháza tájékoztassa tagjait a
koronavírus-járvánnyal kapcsolatos tennivalókról?

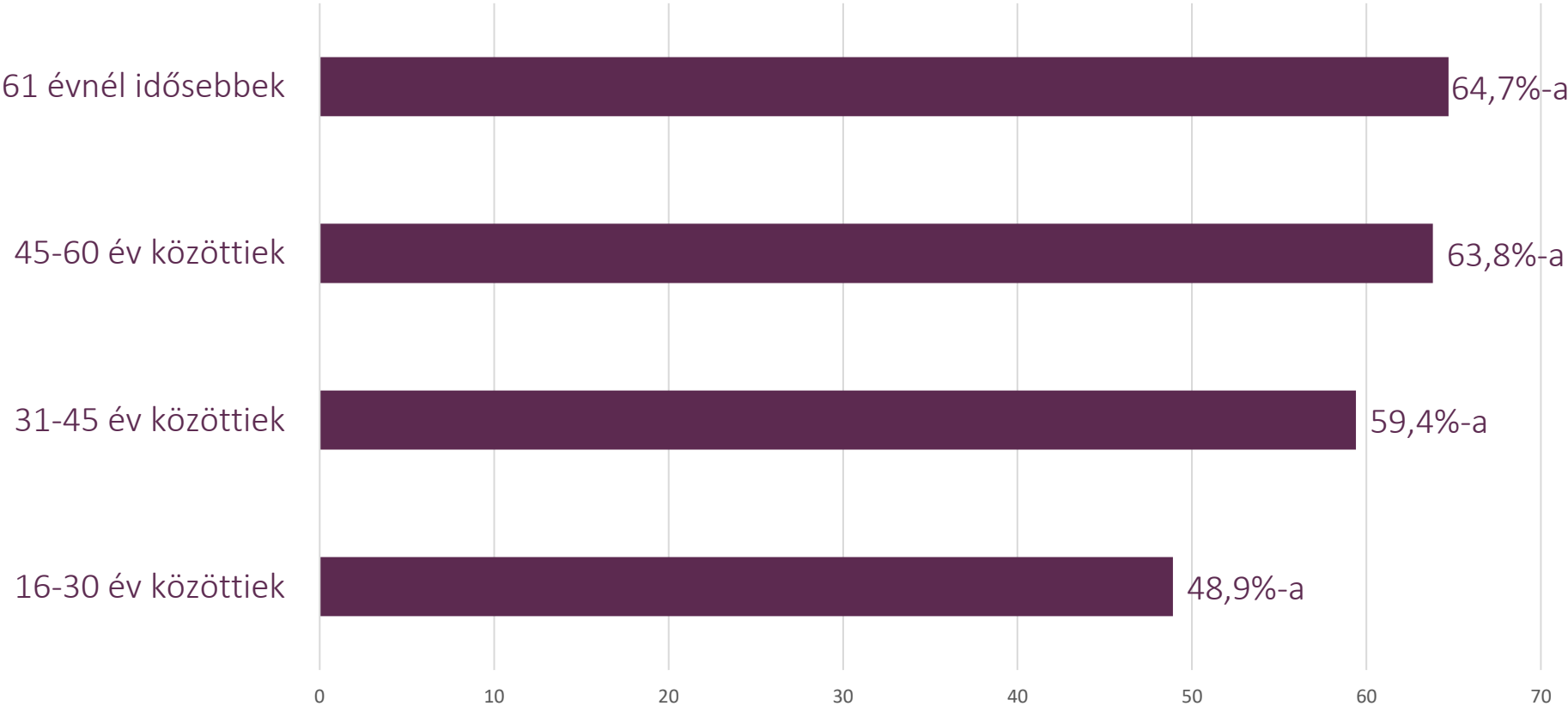
Minél közelebbi kapcsolatban állnak a hívek egyházukkal, annál rendszeresebben követik annak közléseit a járvány-helyzettel kapcsolatosan.

Rendszeresen követi az egyháza által közölt járvány-helyzettel kapcsolatos intézkedéseket az ...

Az életkor növekedésével növekszik az egyház közléseit rendszeresen követők száma.

Rendszeresen követi az egyháza által közölt járvány-helyzettel kapcsolatos intézkedéseket a

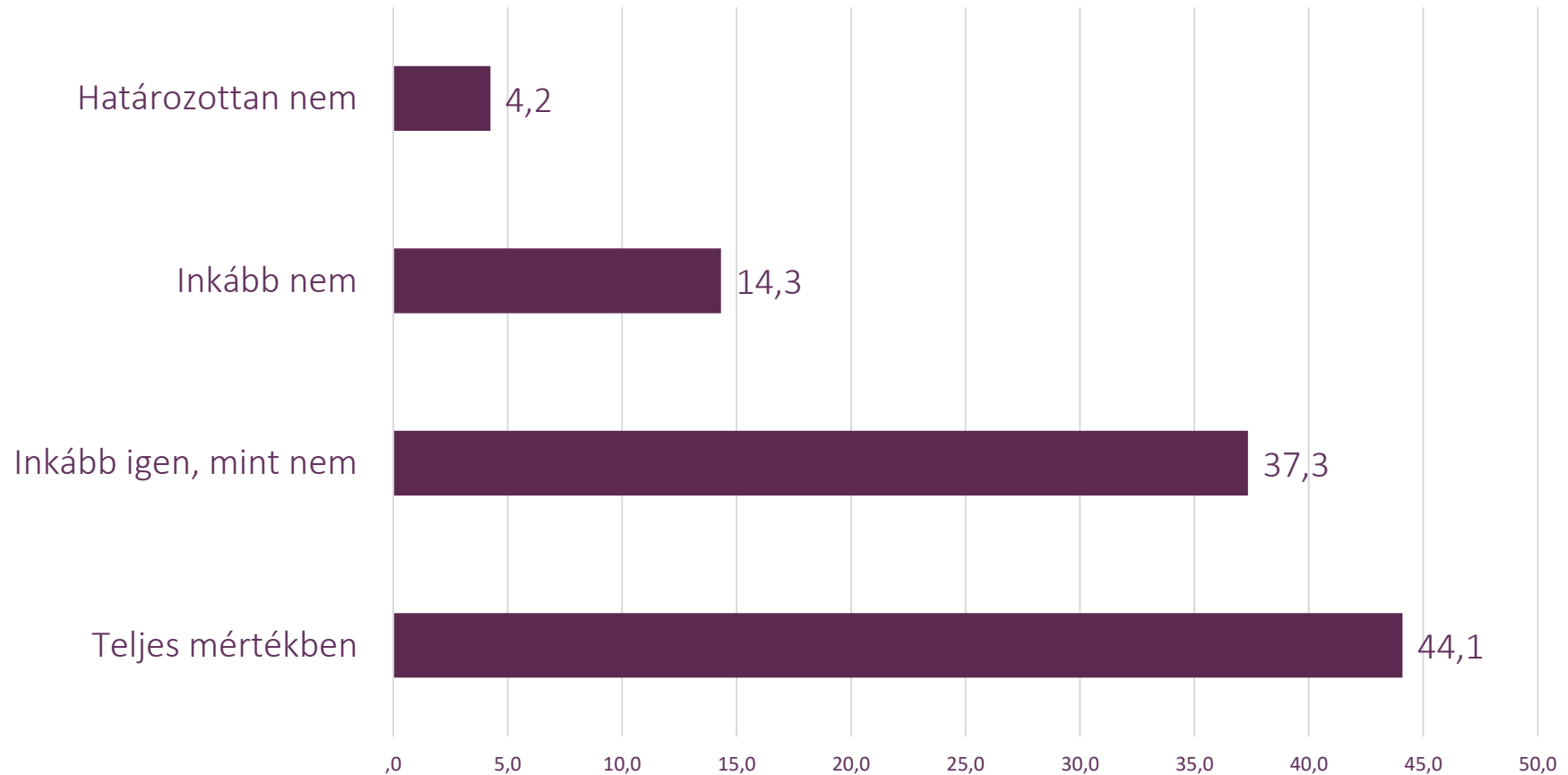
5. Járvány után: az online szolgálatok megítélése, jövőre vonatkozó elképzelések

A válaszadók több mint 80%-a a járvány lejárta után is hasznosnak tartaná az istentiszteletek/szentmisék online megjelenítését. Legnagyobb arányban a templomba ritkán járók tartják ezt kívánatosnak, de a hetente templomba járók 41,5 százaléka is hasznosnak tartaná a közvetítéseket. E véleménye ellenére a válaszadók nagy többsége a személyes részvételt választaná, csupán 5,2 százaléka élne az online részvétel lehetőségével a személyes részvétel helyett. Az online részvételt választók többsége számára ez az egyedüli lehetőség az istentiszteleten/szentmisén való részvételre (kisgyerekek vagy idősek felügyelete, betegség, vasárnapi munkahelyi kötelezettségek miatt stb.), közel negyedük kényelmi okokból választaná ezt és csupán egy tizedük a változatosság kedvéért.

Minél gyakrabban járt az egyén járvány előtt templomba, és minél inkább vallásosnak tarja magát valaki, annál inkább választaná járvány után az istentiszteleten/szentmisén való személyes részvételt az online bekapcsolódás helyett. A járvány utáni személyes vagy online részvételi preferenciát tehát a személyes problémák mellett elsősorban a vallásosság és az egyházhoz való kötődés mértéke határozza meg, a nemnek, életkornak, iskolai végzettségnek ehhez képest elenyésző a jelentősége.

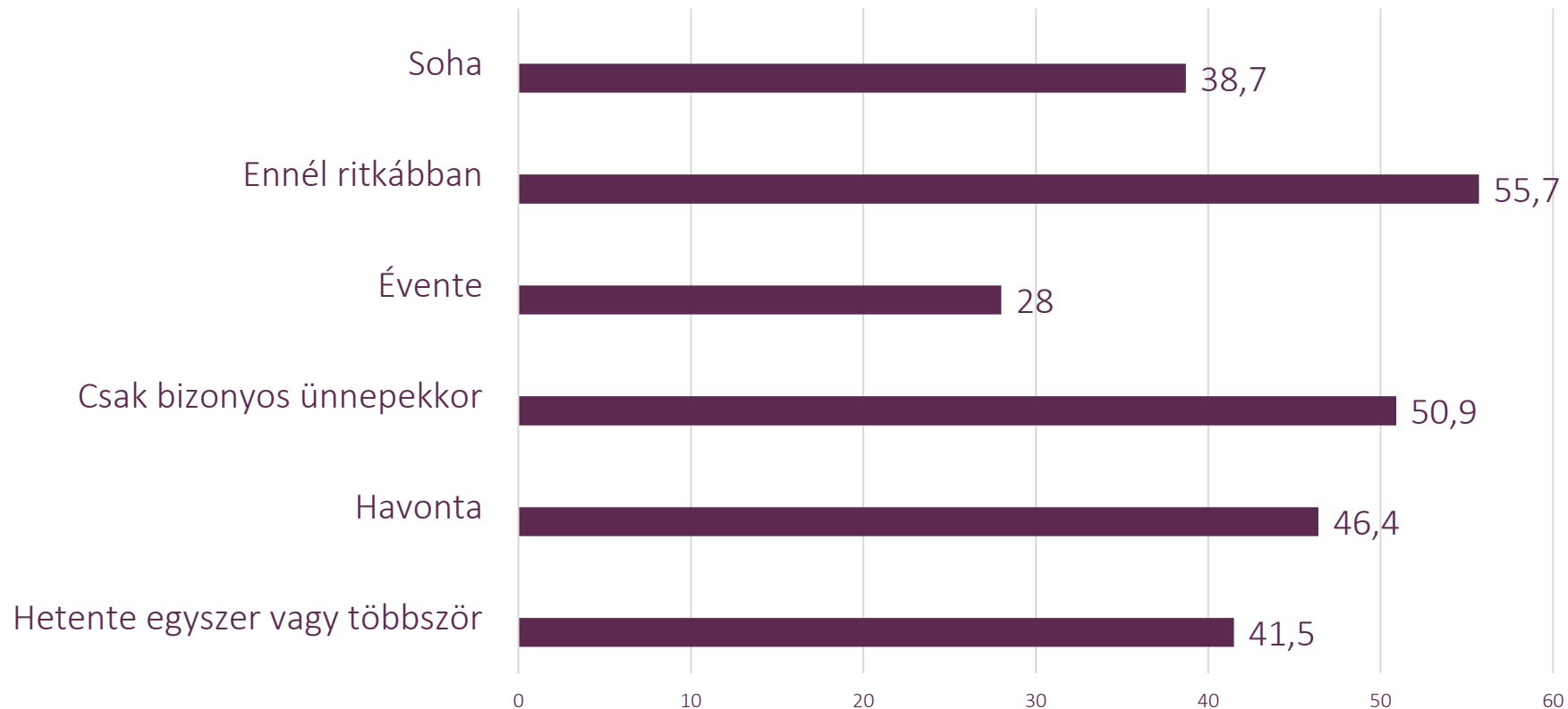
A válaszadók több, mint 80%-a a járvány lejárta után is hasznosnak tartaná az istentiszteletek/szentmisék online megjelenítését.

A járvány lejárta után hasznosnak tartaná-e az egyházi szolgálatok online megjelenítését?

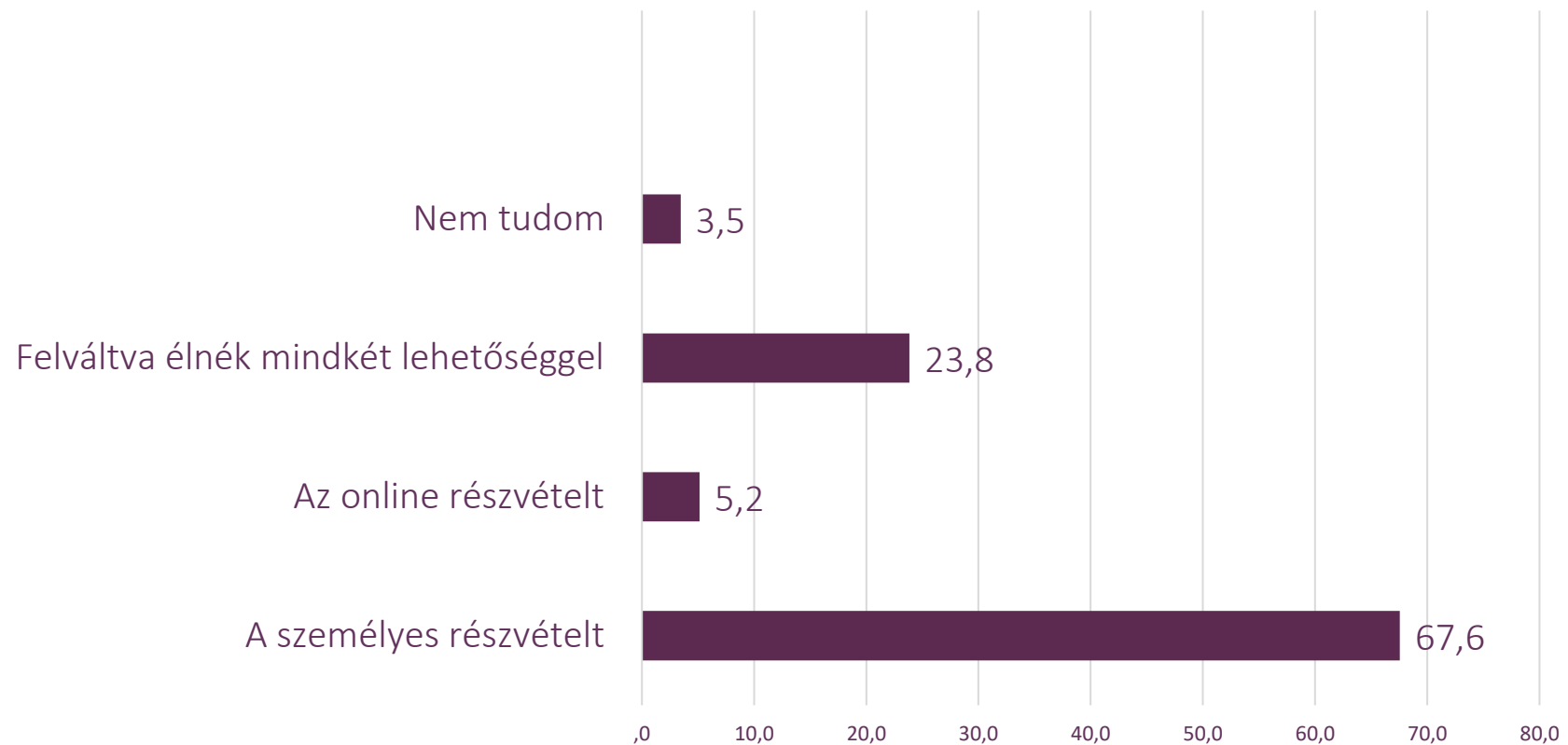
Az istentiszteletek/szentmisék járvány utáni online közvetítését legnagyobb arányban a templomba ritkán járók tartják kívánatosnak, de a hetente templomba járók 41,5 százaléka is folytatná a járvány után a közvetítéseket.

Milyen gyakran járt templomba a járvány előtt? - Milyen arányban tartják határozottan hasznosnak a egyházi szolgálatok online megjelenítését a járvány lejárta után?

A járvány lejtárával a válaszadók nagy többsége a személyes részvételt választaná, csupán 5,2%-a élne az online részvétel lehetőségével a személyes részvétel helyett.

Ha járvány után is folytatódna az istentiszteletek/szentmisék élő közvetítése, mit gondol, a személyes részvételt, vagy az online bekapcsolódást részesítené előnyben?

Az online részvételt választók többsége számára ez az egyedüli lehetőség az istentisztelet/szentmise részvételre (kisgyerekek, idősek felügyelete, betegség, vasárnapi munkahely kötelezettségek), közel negyedük kényelmi okokból választaná ezt és csupán egy tizedük a változatosság kedvéért.

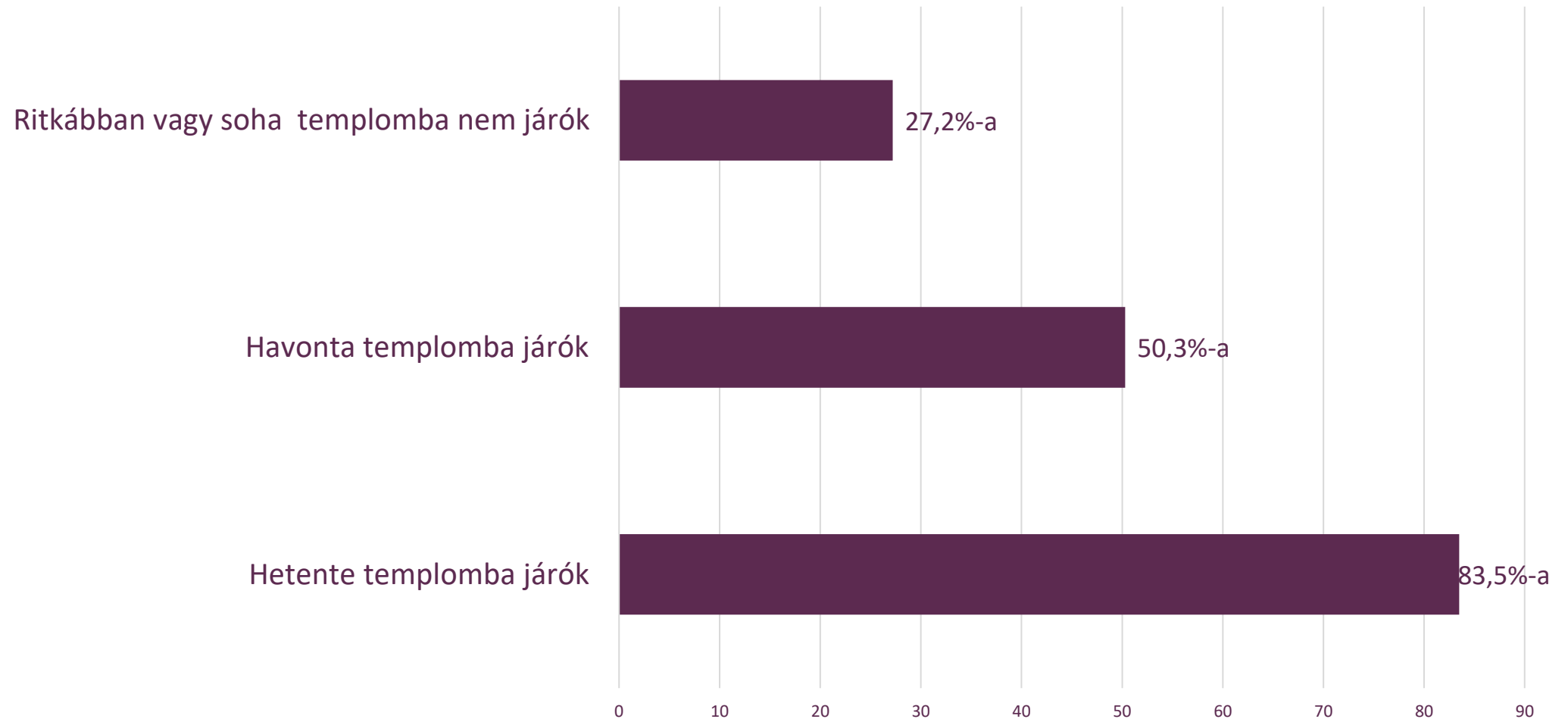
Milyen okból gondolja úgy, hogy inkább az online istentiszteleteken/szentmiséken való részvételt választaná?

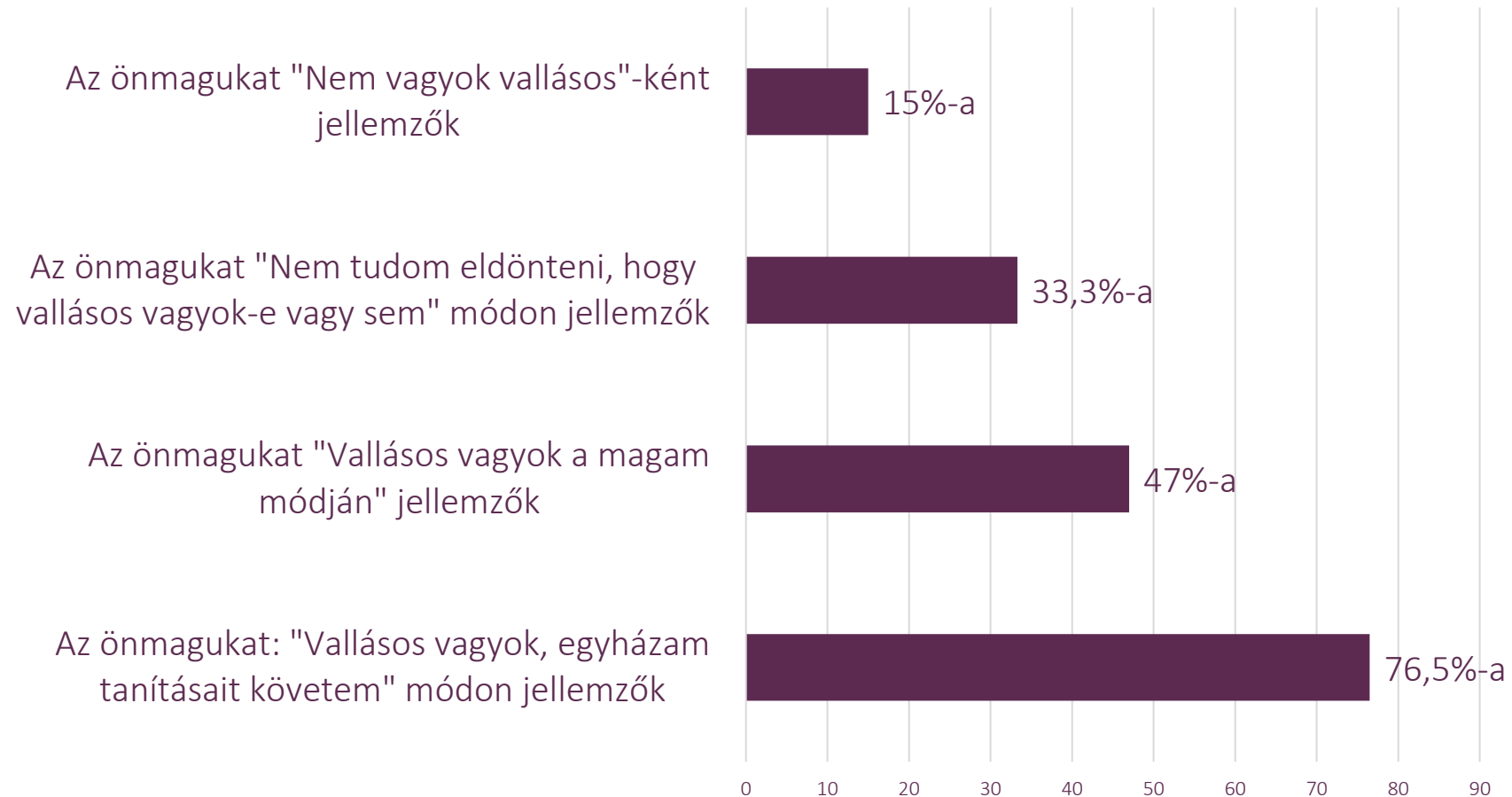
Minél gyakrabban járt az egyén járvány előtt templomba, annál inkább választaná járvány után az istentiszteleten/szentmisén való személyes részvételt az online bekapcsolódás helyett.

Járvány után határozottan a személyes részvételt választja a...

Minél inkább vallásosnak tarja magát valaki, annál inkább választaná járvány után az istentiszteleten/szentmisén való személyes részvételt az online bekapcsolódás helyett.

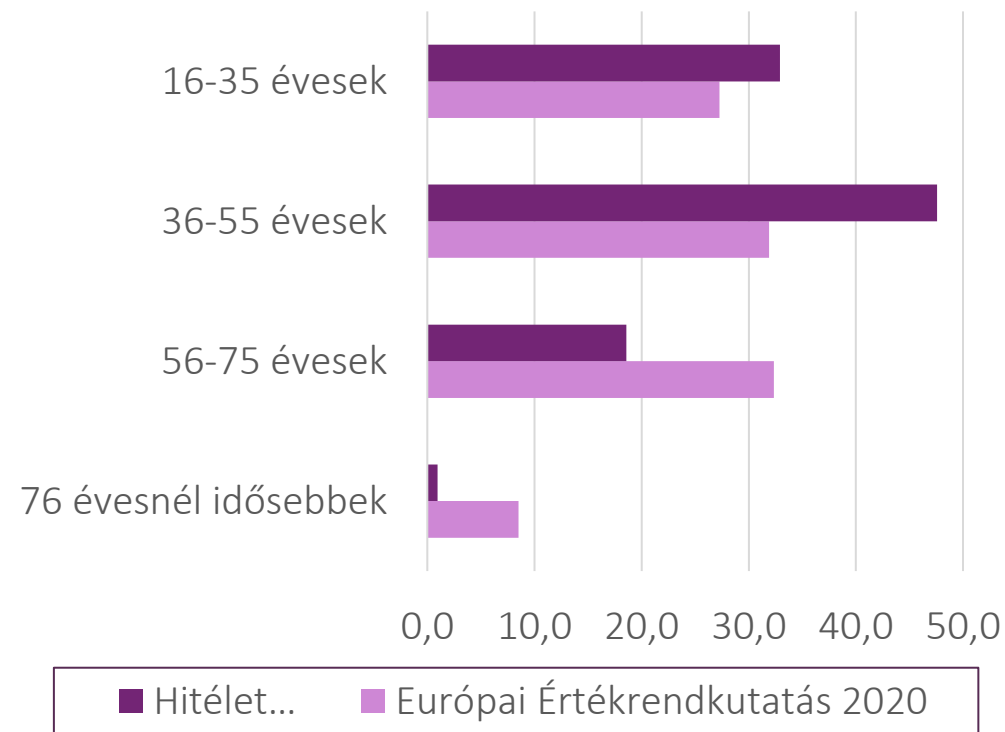
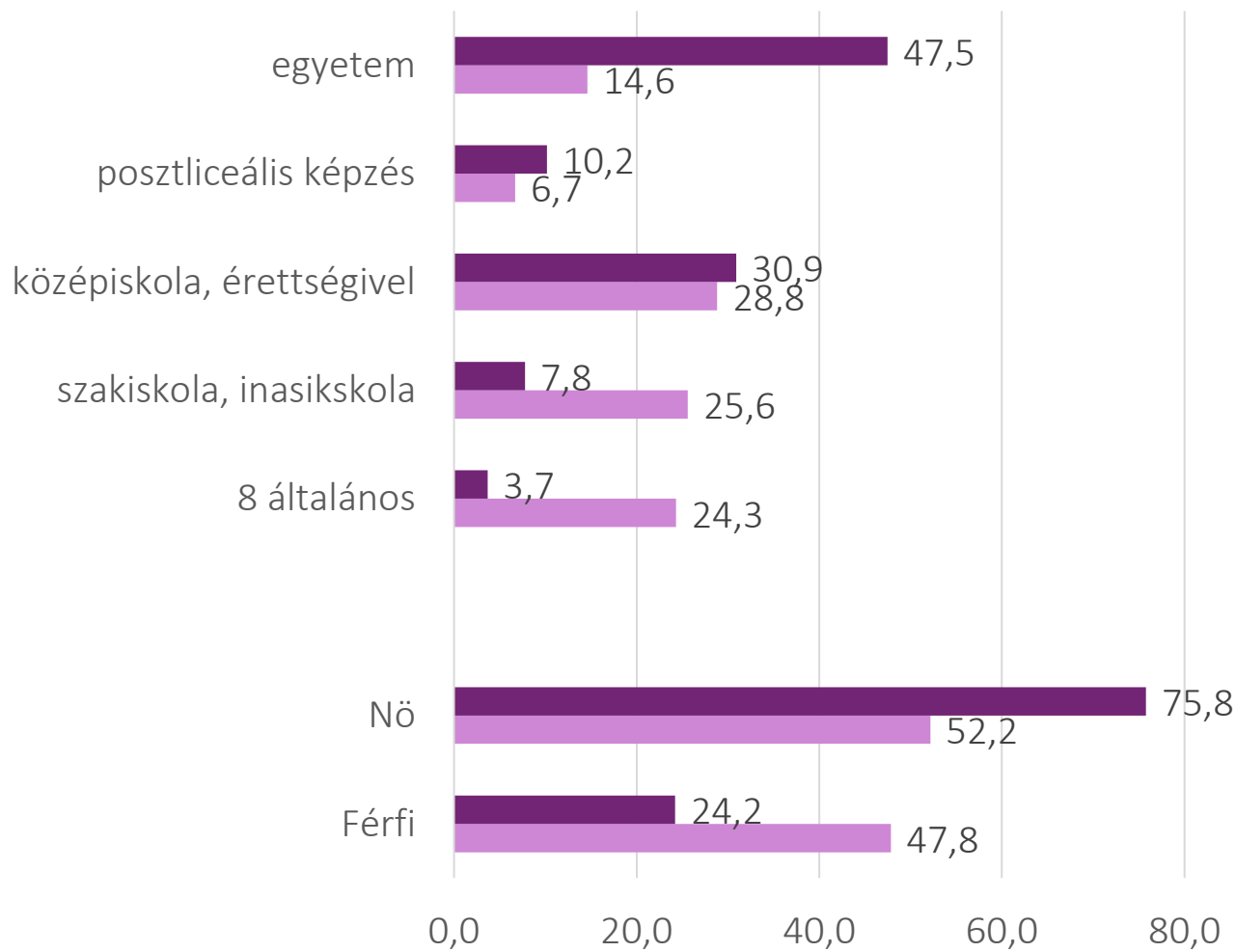
Járvány után határozottan a személyes részvételt választják az online bekapcsolódás helyett...

Módszertan

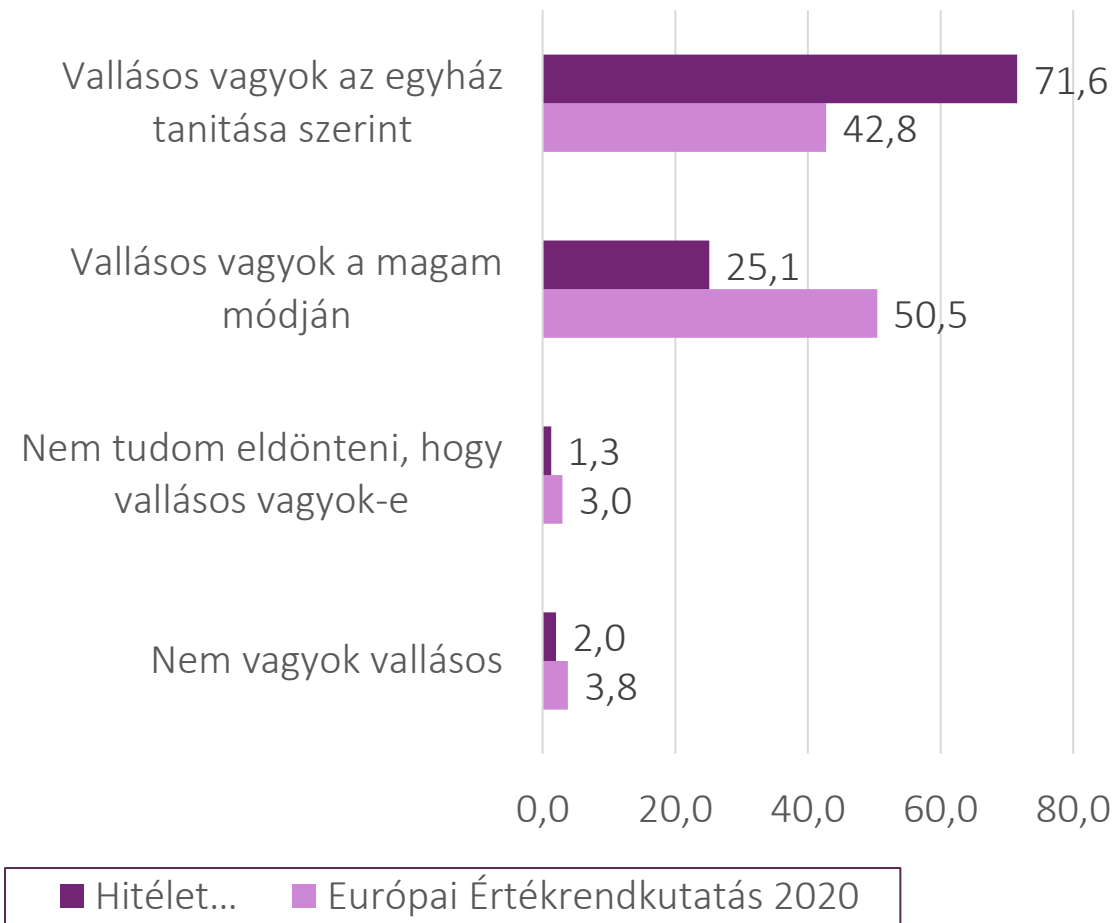
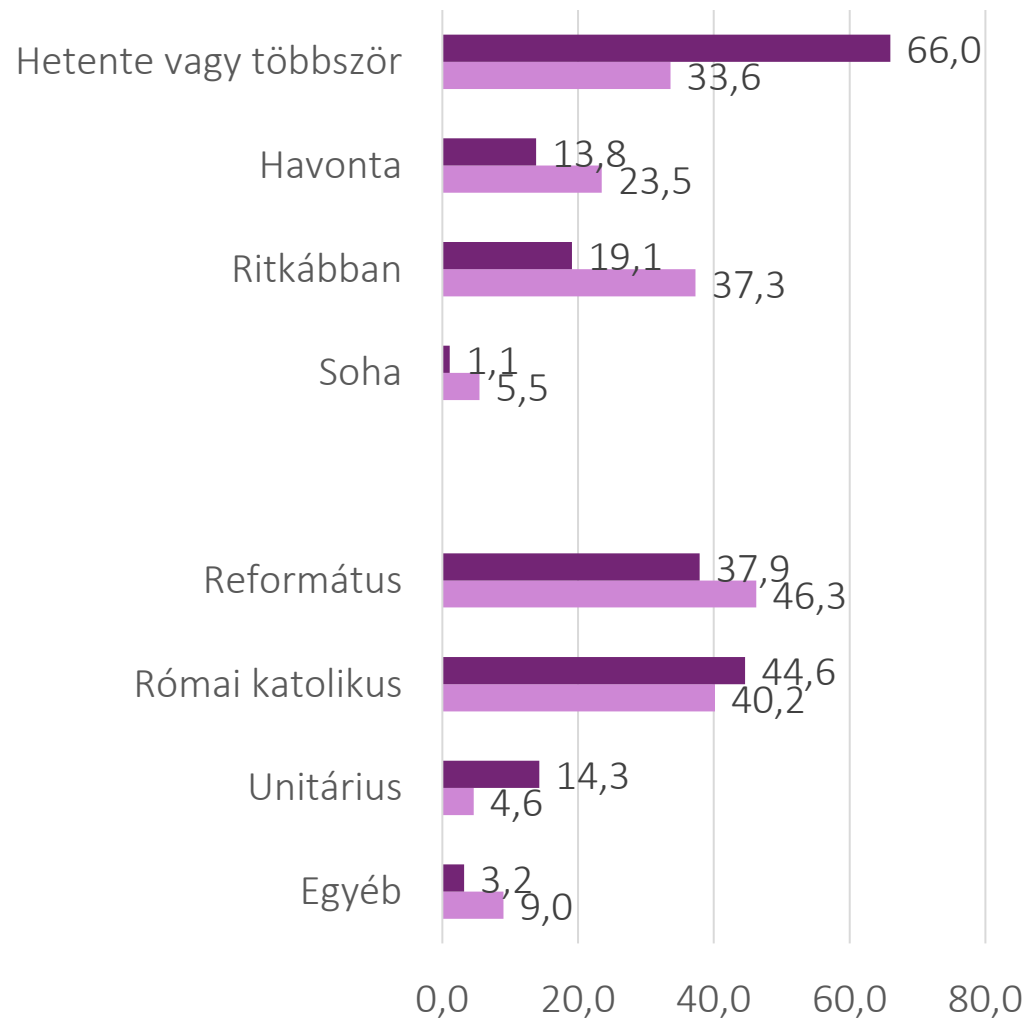
- Az adatfelvételre 2020 április 22. – május 2. között került sor
- A kérdőívet az erdélyi magyar történelmi egyházak honlapjain, egyházi levelezőlistákon, Facebook-csoportokban, valamint erdélyi magyar világhálós portálokon népszerűsítettük
- A kérdőívet 3975 személy töltötte ki, akik közül 456 lelkes és 227 külföldön él
- A kérdőívvel gyakorlatilag a 16-75 éves, legalább szakiskolai végzettséggel rendelkező, az átlagnál vallásosabb és legalább havonta egyszer templomba járó erdélyi magyar népeiséget értük el
- Mintánk illeszkedését az erdélyi magyar népesség egészéhez az Európai Értékrendkutatás alapján vizsgáltuk, amely kutatásra 2019 végén – 2020 elején került sor, személyes megkeresést és kvótás-léptékes mintát alkalmazva.

A kutatás által elért népesség iskolai végzettség, nem és kor szerinti megoszlása, az Európai értékrendvizsgálat 2020-as erdélyi magyarokra vonatkozó adataihoz képest

A kutatás által elért népesség felekezet és vallásosság szerint, iskolai végzettség, nem és kor szerinti megoszlása, az Európai értékrendvizsgálat 2020-as erdélyi magyarokra vonatkozó adataihoz képest

Milyen gyakran járt templomba a járvány kitörése előtt?

Köszönetnyilvánítás

A kutatás a Valláskutató Intézet kezdeményezésére, önkéntes munkával, közhasznú célra történt. Megvalósulásáért köszönettel tartozunk:

- A 3975 válaszolónak, akik nem sajnálták idejüket a kérdőív kitöltésére fordítani
- A református, római katolikus, unitárius és evangélikus egyházak vezetőinek és lelkészeinek, akik egyházi honlapjaikon, Facebook oldalakon és belső levelezőlistákon a kérdőívet terjesztették és a hívek figyelmébe ajánlották
- A Max Weber Társadalomkutatásért Alapítványnak, amely a kutatás műszaki feltételeit biztosította
- A maszol.ro, szabadsag.ro, erdely.ma, szekelyhon.ro, hargitanepe.ro portáloknak, amelyek kutatásunkat és kérdőívünket népszerűsítették